

מכתבים על הצופיות-העברית

חליפת מכתבים

בין

אריה נברון

ראש תנועת הצופים העברים בארץ-ישראל

לבין

פרופ' ח. י. רות

rector האוניברסיטה העברית

מכתב סיום מאת

ד"ר א. רייגר

נשיא הסתדרות הצופים העברים בארץ-ישראל



בהתוצאת

הוועד הפועל של הסתדרות הצופים העברים בארץ-ישראל

ירושלים, תש"ב

ירושלים, ט"ו בשבט תש"ב.

הoved הפועל החליט להוציא לאור חוברת זו ולהגישה שי לאליה כרוך, ראש תנועת הצופים העבריים בארץ ישראל, בחג יובלו. כפי שיקח הקורא, נפתחת חליפת המכתבים בברכת פרופ' ח. י. רות לבעל היובל ובבקשה ממוני לבאר, בדרך שאלות ותשובות, מהי צופיות זו, שלח הקדיש חברנו כרוך ממייטב כחותיו במשך שלשים שנה. ואליה כרוך שיש כدرכו אל וכוח זה וככל אשר שאלותיו וספקותיו של השואל-החוקר מתגברות והולכות, כן מתחזקת בעל היובל נאמנותו לתנועה הצופית העברית ולדרכיה-חנוכה, כפי שהותוו ביהود בשש השנים האחרונות.

מאו קבלה מחלוקת החגון של הוועד הלאומי את הסתדרות הצופים תחת חסותו, נכנסת זו לתקופת חודה של התפתחות וחפש דרכיהם. תהליך זה עודנו נמשך וננו מקוים שלא יפסיק. הצופיות העברית לא כבלה עצמה בתוך דפוסים קבועים ולא קפאה על שמריה, אין היא רתומה למפלגה מסוימת או משועבדת ל시스템אות פורחות.

הקורא עומד בודאי מעצמו על חלוקי-הדעות בין המשתתפים בחוברת, חלוקי-דעות אלה הם לדעתיו סימן של חיים ובריאות לתנועה ולא זו בלבד שאיננו מעוניינים לחפות עליהם, אלא אדרבא, יש בראוננו לעורר אותם בחוג קוראים רחוב ולשחף במחשבה עליהם את כל המעוניינים בגורל הנער. לדעתיו הרי השאלות המתעוררות כאן אינן נוגעות לצופיות בלבד. בהן תלויות שאלת הציונות בארץ ועתידה, תקوتינו נאמנה שלמקרה חוברת זו יגדל מספר האנשים בקרבת היישוב, אשר יביעו את נכונותם לשחף עצם אתנו בחפש דרכי-חגון עצימות ובלתי-תלוות בשבייל הנער בארץ.

מחנכי התנועה הצופית ובוגריה ילמדו בודאי הרבה מוכוח
מאף זה ובלי ספק יהיה אף להם מקום לחזק את דעותיהם של המשתתפים
בו או לחלוק עליהם; אולם במה שנוצע לבעל היובל הם בודאי יזכירו
תמיד, שמלבד כרוך בעל הפלוגת, חי וקיים כרוך האיש, האדם החביב
והצופה המקיימים נאה את אשר הוא דורש. וכרוך האיש, או כפי שפראוף
רות מכנה אותו, כרוך בעל המעשה, ישמש תמיד סמל למחנכי התנועה
הצופית, ל청ניכיה ولבוגריה.

אנו מאחלים לחברנו אריה כרוך אריכות ימים ושנים ומצרפים
עצמנו לברכתו החמה של נשיא הסטדרות הצופים, ד"ר אליעזר ריגר,
במכתבו המסיים את הוכוח בחוברת זו, "שיצליה בשנים הבאות להוציא
לאור את התנועה הצופית למרחב הארץ והמעשה, כשם שזוכה להבינה
דרך חתחים רבים עד הלום", חזק ואמץ, לחברנו אריה!
הoved הפועל מביע בזה את תודתו לחברו בן-ציון גטלר על
עבדתו הנאמנה והמסורה בהכנת החומר לדפוס.

הoved הפועל

של הסטדרות הצופים העברים בארץ ישראל

מכתב ראשון

רחבייה, ירושלים
תמוז, תש"א

מר כרזך היקר,

שמעתי מאחורי הפרגוד שמלאו לך חמישים שנה,
ובאתי בזה לברך ברכת היובל ולאחל לך שנים ברכה
והצלחה עד מאה ועשרים. ואולם גילו לאוני עוד סוד אחר
והוא שמלאו שלשים שנה לעבוזתך בצויפות, ומאהר שאני
סקאן מطبعי ומעוניין בתנועות הנוער, חשבתי שאולי תרצה
לי לשאלך צופיות זו מהי.

וain שאלתה מכוונת לך החיצוני שבעוני. ידעת
שבין החולצות השונות שלובשים אותן בני נוערינו נמצאת
גם חולצת החאקי, ואף ראייתי את בני הפלוגות שלכם
כשהם יוצאים לטווילים והמקלות הארכיים בידיהם. אך אין
זה מעונייני. הלא יוצאים לטווילים ומקלות בידיהם גם בני
המחלקות השונות, ודומני שמקלות אלה בכלל אופן מיעדים
למטרות שאין דעתך נועה מהן. ואני שואל: מה שוננה מקל
מקל, חולצה מחולצה, טוויל מטוויל? האם ההבדל רק בצבע,
או האם יש ממשו מסוים המבדיל לטובה בין תנועת הצופים
ובין תנועות נוער אחרים? כך שואל אני וכך שואלים הורים
אחרים, ונדמה לי שמי שמלאו לך שלשים שנה במלאה זו,
מוסמך לתת לנו תשובה.

אבקש אפוא לומר לי בקצחה, ועל ידי גם להורים
אחרים, מה אתה, כייחד, רוצה מן הילדיים שלנו כשאתה
מוזמין אותם להיות "צופים". מה זה "צופה" ולמה כדי
(אם בכלל כדי) לילד להיות "צופה"? למה לא ישאר בבית
או ייך לראי-נווע או סתם ישתובב? הלא הילדיים ילדים וזמן
הילדות קצר כל כך עד שחייב שלא ישתמשו בו לפני ראות
עיניהם. בית הספר לוקח מהם רוב היום. למה לא נשאיר
לهم את השאר?

והגעני מוקירך ומכבדך,

ח. י. דות

תשובה למכתב הראשון

הדר הכרמל, חיפה
אב, תש"א

פרופ' רות הנכבר

רַב תודות לך על ברכותיך ואיחוליך, שהשלהת לי.
מקבל אני ברצון את שאלותיך ואנסה להשיב לך.
אמנם איני משלחה את עצמי, שעל נקלה אצליח להסביר
את רצונך ולהסביר את פקפקיך — אם לא כדאי יותר להסביר
את ילדינו בבתי הוריהם, שבhem יבלו את זמנה הפנוי
כרצונם, מאשר לעשותם לצופים.

צופיות זו מהו? על שאלתך זו אשיב בשאלתך: אנו
אהובים את ילדינו "כלום יש אב שונא את בנו"? ! אבל האם
יוצאים אנו ידי חובת של חנווכו? מתוך אהבה לילדים מוכנים
אנו להקריב הרבה למענטם, אלא שאהבה זו לבושת צורה
פרימיטיבית ואנוכית מאד. אנו מוכנים להוציאם בשבילים
הוזאות שלמעלה מכחנו, אף מוכנים אנו לחתת להם חפש
במדת מופרזה, אולי גם ליסרם מתוך אהבה. אולי הילד
הוא ייצור חברותי ואם גם הרגש זהה אינו מפותח בו
עלינו לפתחו ולדאג לא רק לילד — הפרט — אלא לחברת
ילדים ולפתח אותה, לייצור מן הילדים הבוגרים חברות ילדים,
שבהן יעזרו איש לרעהו, בהן יהיו מוכנים לפועל יחד
פועלות מעילות לעצם ולצבור; את התפקיד הזה נטלה
על עצמה תנועת הצופים.

סיר בדן פאול, מיסד תנועת הצופים, הגדרת את
הצופיות כשיטה ללמד את הילדים איך לחיות ולהעמיד
במקום האנוכיות את השαιפה לעזרם לאחרים ולהכשיר את

הנווער הכשרה גופנית ומוסרית לשירות הציבור. "הצופיות שואפת ללמד את הילדים איך לחיות ולא רק איך להרוויח לפרנסתם. התכנית של בית הספר הרגיל מפתחת בחניך בעיקר את השאיפה לפרסום ולשם טוב בבית הספר ומעמידה לפניו בתור מטרה פרנסה בטוחה, עמדה וכוח, במליה אחת: היא מטיפה לאהבה עצמית קיצונית. לאחר שע"י חנוך זה חדרה האהבה העצמית לכל שדרות החברה, אין להתפלה שכתוואה מזה מחולק עמו לחקים, המתנגדים איש לרעהו וכל אחד חושב רק על תועלת עצמו, בהשתמשו לשם נצחונו בכל האמצעים, מחולק לאגודות וחברות פוליטיות, כתות ומעמדות וכל זה גורם להרס הלאום... הצופיות משמשת השלה לchanuk בית הספר. היא יכולה למלא פרצדים ידועים בתכנית הלומדים שלו. במליה אחת: זהו בית ספר לchanuk האורה בחיק הטבע. את ההתקומות אפשר להשיג בעיקר ע"י חי מhana וחוי חוץ, המסבירים עונגן למדריך ולילד כאחד. הצופיות מספקת שיטה של משחקים ותרגילים, המתאיםים לדרישותיהם ולנטיותיהם של הצעיריים ובאותו זמן אף מהנכדים אותם ומפתחים את אופים".

הצופיות היא אפוא השלה לבית הספר. כל השכלולים בשיטות ההוראה בבית הספר לא מילאו את החסר לנער. אין עליינו להבטUl תקופת הילדות והנעורים כעל פרודור בלבד, אשר בו מכין הצעיר את עצמו לכניתה לטראקלין של עתידו. גם חייו בהווה טובעים את ספוקם. זאת הכרה התנוועה הסקואוטית, פרי הגניות האנגלי, וה策ליה ליצור שיטה משוכלהת, המספקת מצד אחד את נטיותיו הטבעיות של הצעיר לפעלויות ולחברה, ומצד שני היא מכונהות אותו לתוך אפיק, המוביל אל מטרה חנוכית — לחולצת הפרט והכלל. הצופה מוצא בתנוועת הצופים שדה

פעולה, חוג חברים והזדמנות לבנות את זמנו הפנוי מחוץ
לסביבתו הרגילה ולהתקרב לטבע.

הפעילות. הנער הבריא רוצה להיות פעל. הפעילות
היא בשביילו צריך טبعי, התובע את ספוקו. את רוב זמנו
מבלה הצעיר בדרך כלל בבית הספר בלמודים, ובהכנות
שעוררים בבית. הלומדים ממלאים אמן תפקיד חשוב בחיו
של הצעיר, אולי אין הם מספקים את נטיתו להתעסך,
לייצור, להוציא את מרצו, כדי לעשות דבר מה משלו.
הפעילות, שאליה משתוקק הצעיר, היא בטוי רצונו להבליט
את עצמו: הצעיר מרגיש, שהוא מפתח ומתברג — במידה,
שהוא יכול להראות ולהפגין את יכולתו, את יוזמו, במלחה
את עצמיותו.

הפעילות האהובה ביותר על הנער, וביחוד בגילו הרך,
היא — המשחק. המשחקים הצופים מסיעים לפתוח החושים,
ומגבירים את הזריזות ואת אומץ הלב. דוגמאות רבות מתווך
חyi يوم יום מוכחות מה לKOI, בדרך כלל, חזש הסתכלותם
של בני דורנו. מה מעטים בינו אלה, היכולים לזכור בדיקות
מה שהתרחש לעיניהם לפני זמן קצר! אנשים מביטים ואינם
רואים! השם "סקאות — צופה" בא להדגיש, שהראיה הנcona
והסתכלות הטובה הן תכונות אפיניות, שתגונעת הצופים
רוצה להקנותן לחבריה. אחת המטרות של כל טויל וסיוור
היא: לפקוח את עיני המטילים על כל הסובב אותם.
התמצאות בטבע לפי כוכבים, מצפן ומפה, ומשחקי הסתכלות
כגון משחק "קים", החביב על הצופים, גם אלה מפתחים
את טبيעת עינו של הצופה.

גודול ערכו החנוכי של המשחק, ואט הורגט הצעיר
לצית לחוקי המשחק, עתיד הוא לציית גם לחוקי החברה.
החברה. המשפחה מצד אחד, והכמה בבית הספר

מצד שני מהוות אמנים גם הן ייחדות חברותיות, שהגענו
מסתגל אליהן, מושפע ממנה ואף משפיע עליהן; אולם
מתגברת בו השאיפה לחיות בחברה, שגם לו חלק ביצירתה,
שהוא נכנס לתוכה מרצונו הוא ובהסתמת חבריה, ואף רשי
לעוזב אותה או להחליפה — לפי החלטתו. דוקא מומנט זה
של אי-תלוות, של העדר הכרח, מקשר אותו יותר ויוטר אל
החברה, שהוא עצמו בחר בה, ואיןו מעורר בו את הצורך
לעזוב אותה או להחליפה לעיתים קרובות.

כל צופה מוצא את תפקידו בחברה הצופית, בין שהוא
פקיד קבוע ובין שהוא תפקיד ארעי. יש ומשתפים קבוצה
שלמה במלוי תפקיד מסוים. על ידי תפקידיהם מעשימים אלה
נודע אם אפשר לסמן על החברים. והרי זההaban בוחן
לכל צופה: אם אפשר לסמן עליו ואם לאו.

התפקיד הנעלה ביותר, שאליו מגיע הצופה בתנועה,
הוא תפקיד הדריכה: כשליו להדריך את הצופים הצעירים
מננו ולהשபיע עליהם. עמדה זו מחייבת אותו בראש
וראשונה להיות הוא גופו נאה מקיים, למען תהיה לו הזכות
המוסרית לטעום מאחרים להיות גם הם נאה מקימים ולא
רק נאה דורשים.

הקבוצה הצופית היא תא חברותי; בה מתרגל הצעיר
להעדיף את טובת הקבוצה על פני נוחיותו הוא. בתנועת
הצופים רגילים אלו לציין יותר את היישגי הקבוצה מאשר
את היישגי של הפרט.

הטבע. חברה צעירים מתגבשת ומתקדמת בשעה שהם
תלויים זה בזו, כשהם לוגרים ייחדיו על משלוחים, כשהם
נתונים לגורל משותף-בטיולים, במחנות, ובאזורונות אחרים.
ואם נזכיר, שהפעולות הצופיות מתקיימות לרוב בחווץ,
תחת כיפת השמיים, נבין את כוח משיכתן, וכי הצופה מוצא

בهن עניין רב. כמובן, אין הצופה הצער מתחoon אל התועלת החנוכית, שהוא מפיק מפעולותיו בתנועת הצופים, אלא הוא מקיים אותו בשמחה, מכיוון שעל ידן נתנת לו ההזדמנויות לבנות את זמנו הפנווי בפעילות נעימה בחיק הטבע, עם חבריו. על ידי פעולות אלה מתחנן גוף, מתחזק אפיו ומתגברת נכונותו, להעזר בכוחותיו הוא ולוודר לוזלתו בכל מסיבות החיים.

למה מקלות ארוכים בידי הצופים? צופה, היוצא לפעה, לטiol או למחרנה, מצטיד במקל, בחבל, במטחת משולשת, באולד ועוד, אף על פי שבצדתו זה, כשהוא לבוש בגדי צופים, עווה הוא רושם כאילו מיועד ציודו זה למטרות, שאין דעתם של אנשים מיושבים נוחה מהן — אין מקום לחששות. הצופה הוא איש שלום ולא איש מלחמה. אין הצופה מתחoon לפגוע במישחו, אף לא להפיחו, אלא הוא פוקח את עיניו לראות אם יכול הוא להיות לעוזר. כל צופה משתדל לעשות يوم יומם מעשה טוב וMouseEvent אחד. בשעה שהצופה מצויד לפעה, יש בכחו לעוזר עוד יותר לוזלתו ואף להעוזר בכל המסבות בשעת טילים ובמלחמות. מקלות הצופים משמשים להכנת אלונקות, חצובות, סולמות, גשרים ולהקמת אהלים. במקל אפשר להציל נפש בשעת טביעה, שרפיה; אף לשבת אפשר על מקל כדי לנוח. הוא משמש הגנה בפניו כלב שוטה, ובעזרתו אפשר להווח אם אין עקרבים ונחשים בסביבת החניה מבלי להפגע. המקל משמש גם מכשיר מדידה. עליו מסומנות שגחות של ס"מ ד"מ, ובעזרתו יכול הצופה לקבוע שערן מרחק וגובה. חמקל ועליו מטחת יכולם לשמש דגל לאחות וע"י כך יכול הצופה להתקשר עם הנמצאים למרחק, שאין קולו מגיע לשם. אף משחקים רבים יכול הצופה לשחק בעזרת המקל. ולבסוף

מרייע הצופה וمبיע את שמחתו, כשהוא שם את כובעו על המקל ומונפנף בו. צורה זו של הבעת שמחה היא יפה יותר מצוקות.

למה כדאי ליהיות צופה? אחרי כל האמור לעיל, תבין בעצמך, כי שאלה זו מיותרת. אין אני מזמין, בדרך כלל, ילדים ליהיות צופים. הם באים בלי הזמנה מצדி ובמקרים רבים צריך אני להסביר את פניהם ריקם, משום שלא עלה בידיו למצוא את האנשים המבוגרים, שירצו ויוכלו לשחק עם הילדים האלה משחקים עליונים ובריאים בחיק הטבע וליצור, כפי שכותב בדעת פאול, "אהוה ורעות בין אנשים בוגרים וצעירים". מובן שלא כל בוגר מוכשר ומתאים לתפקיד זה, אבל אני מבקש את האנשים ומזמינים. אין לי עם הילדים כוחם אם;cדי או לא;cדי להם להיות צופים, הכוח מתנהל עם המבוגרים ובעיקר עם מורים. למורים אומר אני, שכדי וכדי להם לטפל בצויפות, כי מי שמכנה את עצמו בשם מורה או מהנדס, מי שבחר בדרך חייו ללמד ילדים ולchanך אותם, אינו יכול להסתפק במתן שעוריים בלבד ולהתעלט מן הצורך לעמוד לימינו של הדור הצעיר בתקופת התבגרותו.

אם יש משהו מסוים, המבדיל לטובה בין תנועת הצופים לבין תנועות אחרות? על שאלה זו אין אני יכול להסביר באפן ישר, לא הסתייגות. אין אני מבקש את ההבדל, כי אני מעוניין בהבלטת הניגוד בין תנועת הצופים לבין תנועות נוער אחריות, כי מעוניין אני בשותף הנעור העברי ובהתערבות בין זרמי השוניים. בשטח זה השגנו השגים רבים. הנעור הצופי נפגש עם תנועות נוער אחרות במפעלים צבוריים ולאומניים רבים, כגון בפועלה למען הקרןויות הלאומיות,

בפועל לא מען השלטת השפה העברית, בהגברת השימוש בתוצרת הארץ, במחנות עבודה, בשרותי בטחון במכבי אש, בעזרה לבתי חולים ועוד. אידיר חפצנו לקיים ולחזק את שתוֹף הפעולה הזה יותר ע"י יצירת מרכזים מקומיים ומרכז ארצי לשתוֹף פעולה של הנער העברי בארץ ובגולה — עד כי איננו משתדלים להעמיק ולהdagיש את השטחים המפרידים בינינו. חברי תנועת הצופים מתחנכים ברוח של אחדות ישראל וברוח של שתוֹף פעולה.

ההבדלים קיימים בעיקר בין הבוגרים, המתפללים בנוער של התנועות השונות יותר מאשר בין הנעור עצמו. בו בזמן שהבוגרים, המדריכים בתנועת הצופים, אינם חברים למפלגה אחת או זרם פוליטי מסוים, כי אם אנשים מכל המפלגות ומכל הזרים, שבמסגרת התנועה הציונית יכולים לשתף חלק בפועל חנוכית בקרב הצופים. — מהווים המדריכים של תנועות נוער אחרות גוף, המודח בהשכמה פוליטית מסוימת וברוח השקפה זו משתדלים הם להשפיע על הנעור, שהם פעילים בתוכו.

הבדל זה מהו קושי לתנועת הצופים, אולי אף לתנועות אחרות. לא פעם נשמעת התלונה מצד הנעור הציוני על חולשתנו, משומ שאין לנו השקפה פוליטית מסוימת, כדי לחתוץ עצמה ברורה ואחדת כלפי תופעות רבות של חיינו הלאומיים ועל אשר אין אנו מתוים כוון ברור לנויר הציוני בדרכו אל החיים. אינני רואה בזה את חולשתנו, אלא להיפך, את כוחנו.ברי לי שהעדך כוון פוליטי משותף ואחד לכל מדריכי תנועת הצופים וראשה יכול להראות כיtron רק אז, כשהמדריכים מטוגנים להתרומם מעל לדעות הפוליטיות השונות וייש בכוורת לדון בכל הופעות חיינו הציבוריים דיון אוביקטיבי, המשווה, מבקר ומנתה את

ההשקפות השונות ומשair לצעיר את החפש **להסיק** את
מסקנותינו הוא מן הדיון **ללא** כפיה **וללא** צמצום. במא
דברים אמרים, אם השאלות מתעוררות בקרב השכבה
הביבירה של הצופים, אולי בקרב הצעירים מסווגלים
מקום ואין צורך **לעוזר** שאלות, שאין הצעירים מסווגלים
לעוזין בהן **כראוי**. תנועת הצופים אינה חיבת **לעוזר** ולפעמים
את מוחותיהם של הצעירים בבעיות ובਆידאולוגיות
עוד לפני שנתעוררו השאלות אצל החניכים, אלא אם כן
הם עצם מבקשים ברורים ובאורים — וזו **יתרונה**. תנועות
בער אחריות, המודות בזעם פוליטי או מפלגתי מסוים,
מחויבות **להסביר** ולהשפייע על הצעירים שלהם ברוח
ההשקפותיהם ולהראות את **יתרונן** על השקפות אחרות, אבל
אנחנו רשאים **להשair** את הילד — ומוטב שנשair אותו —
בחוסר ידיעת הפולמוס הפוליטי ולהקדיש את הזמן הזה
לפעולות ולמשחקים.

אומרים לי רבים, שהנו ערך בתנועות אחריות הוא רציני
יותר מאשר הנוער הצופי. הערכה זו היא נכונה, אבל דוקא
עובדיה זו מדברת **לטובת** התנועה הצופית. פחות רצינות
ויותר שמהה! פחות דיונים ויותר משחקים! הנני מסכים
מאך לדבריך, שהילדים ילדים הם וזמן הילדות קצר כל כך
עד שחייב, שלא ישתמשו בו **לפי** ראות עיניהם. תנועת
הצופים רוצה **לעזר** לילדים להשתמש בזמן הפנוי בתקופת
ילדותם **לש machתם** הם.

בזה אני מסיים את תשובי**ת לשאלותיך**. ואשמח מאד
אם תפנה אליו בשאלות חדשות על נושא זה.

בכבוד רב,

אריה כרוויך

מכתב שני

רחביה, ירושלים
אלול תש"א

מר כרוך הנכבד,

מכתב הגיע לידי בזמן החופש, ובזמן החופש מנהגי
לחדר מל עניין שהוא — תבין ותסלח.

1. קראתי את מכתבך בעיון רב, ובינתיים דברתי עם
כמה צופים והורי צופים. נשאר بي הרושם שבעיניהם
הצופיות משחק יפה בשיל ידים: טוב לצאת במקל וללמוד
אתות וכל שאר הדברים שאתה מספר עליהם; אך בזה
הכל, יותר מזה אין מבלאים, וכנראה אין יותר לקבלה. רושם
זה שקבלתי ממשיחות עם ההורים ועם הצעיריים עצם —
דברתי עם צעיריים שהיו פעם צופים — נתחזק بي (חסלה לי)
עצמם דבריך אתה. הלא אתה אומר: אתה פונה אליו ואל
מבוגרים אחרים כדי לעניין אותנו בצופיות. אך אני שואל:
הלא אין הצופיות בארץ תנועה חדשה; איןנה מתمول
שלשים. הנני מכיר כמה מבוגרים שהיו פעם צופים והם
עכשו מחוץ למחנה הצופים. ואני שואל: למה? הלא הם
הם המדריכים הטבעיים של התנועה של היום, לא אלו שלא
עסקנו אף פעם בצופיות; ואם הם, שלמדו את דרכי הצופיות
מקרוב, אינם רוצים — או אינם יכולים — להיות מדדיכים,
או מה מקומנו כאן? על טيبة של כל תנועה לומדים
מבוגרים. איך בוגרי הצופיות בתוך הצופיות של היום?

2. וכן עיקר שאלתי. את המטרות של הצופיות אני
מכיר ומכבד זה כמה שנים, ולמטרות אלה נתה במכתבך
בטוי יפה ומשכנע. אך סוף סוף יש כל מיני מטרות יפות
בעולם — המלון מלא מלים יפות — ואנחנו צריכים לבחנן

ולברון לפि מدت הצלחתן למעשה. הצופיות "בית ספר לאנוך האזרח בחיק הטבע"? יפה מאד. עכשו תראה לי את האזרח הזה אשר חנכת. תראה לי מספר אנשים שמתוך חנוכם בצופיות היו לאזרחים טובים יותר. אז אהיה מוכן להאמין בתנועה — כמובן, אם נמצא אותם "מודעה טובה" על עובדתכם. ואולם מודה אני ומתודה שעד עכשו לא ראייתי מדה פחותה של אנווכיותiami מי שהיה. פעם צופה מאשר למי שלא ראה מחנה צופים מימי.

3. אתה מדבר על הצופיות כ"השלמה לבית הספר".

בבית הספר, כך נראה לך, התלמיד בהכרח סביל; אך הצעיר מטבחו פעל. יוצא שבלי תנועה כגון תנועת הצופים הריהו מטומטם. ואני מסכים — או הייתי מסכים לו חשבתי כמוך על חי בית הספר. אך יסודות הצופיות היו צרייכים להיות מובלעים (כך נראה לי) בתחום חי בית הספר עצמו. בית ספר שאין בו פעילות איןו בית ספר, ובכנותות נמוסות ובינוניות פעילות זו צריכה לבוש את צורת המשחקים. יש צורך להרבות בהזמנויות לעודד את חוש ההסתכלות: "אנשים מביטים ואין דואים". נכון, נכון, אך מי אמר לך שאין כל זה בכח בית הספר? למה לא יצא כתה שלמה לטיפול? אם אין זכרוני מתעה אוטי מוקדש זמן רב בתקניות הלומדים שלנו למה שנקרא "טבע". מקצוע זה יש להשתמש בו לעצם המטרה שאתה מצינה. ומה פירוש "ציור", מה פירוש כימיה, מה פירוש גיאוגרפיה וגיאולוגיה, אם לא הסתכלות מחונכת בעבודות החומר והצורה המהוים את עולמנו? כמובן, אם בית הספר לקווי, יש צורך ליצור מגנון מחוץ לבית הספר שימלא את החסר ויתקן את המעוות; או שמא יש לתקן את בית הספר ולהכניס אליו רוח נכון יותר?

4. על עניין החברה כבר רמזתי. כאן שאלה שאפשר

לפתרה רק על סמן הנסיון. אם הנסיון מראהשמי שמקבלי

חנוך צופי הריהו אורה טוב יותר, עליינו ללקת בדרכן ההיא.
אך לפעמים מסווגני אם בכלל אפשר להביא ראייה לזו
מתוך הנסיון. אפשר שמי שמחונן ברגש האורות הוא הוא
שמסתפה לצופים, ולא להיפך שמי שמסתפה לצופים לומד
את דרכי האורות. ובכלל, דרכי האורות אילו הן ואיך
אפשר ללמדן? לדאובוני הנני נקרן ומלומד, ואני זוכר בהכרח
את הסוגיה היוונית בעניין זה המסתימת בספר השני של
האטיקה לאリストו. אריסטו חשב שהלמוד היחיד בענינים
אליה הוא מתוך הרגל המוטבע במנגاي החברה, ואם הצופיות
חברה מושלמת שבאה לומדים הצערים מתוך הרגל את
חובותיהם החברתיות, הרי אפשר שבצופיות הפטرون לבעה
כליה. אך פתרון זה אפשרי הוא בלבד אם החברה הצופית
לא רק תהיה מושלמת כשהיא עצמה אלא גם תשקף את
מגמותיה של החברה הכללית שבתוכה היא פועלת.

ואני חושב לפעמים שבזה ל Kohya של הצופיות כאן.
הצופיות, כדבריך, תנועה אנגלי-סקסית, והיא משקפת
אידיאלים אנגלי-סקסים. משום כך אין באנגליה מחסור
במדריכים ויש מספר הגון גם בין המורים. אך כאן? מי
מבין את האידיאלים האלה? ואם אין מבינים אותם, איך
אפשר להשריהם בלב הנער?

5. לסקם: אם ברצונך לעניין את ההורים בצופיות
עליך להראות שאינה רק עניין לילדיים אלא שהיא דרך חיים
שכחח יפה גם בשבייל מבוגרים. מבוגרים אלה יש לחפש
בראש וראשונה בין אלה שהיו פעם צופים; ואם תוכל לחתת
לهم תוכן ממשי בשבייל חייהם ולהעיר בהם את הרצון
לעבוד בין הקטנים מהם, תציג את התנועה ואפשר גם את
האומה. דרך אחרת אין אני רואה.

והנני בכבוד והוקרה,

ח. י. רות

תשובה לכתב השני

הדר הכרמל, חיפה
אלול תש"א

פרופ' רות הנכבד,

כתבך השני והשאלות בו הכניסוני במבוקה. בכתבך הראשון שאלת אותי על מהות הצופיות ודרך, והפעם שלחת לי שאלות אפיקורסיות וספקניות ביחס לצופיות ומסקנותיך בצדן. כשקרأت את כתבך זה בפעם הראשונה חשבתי בלב: "למד לשונך לומר אני יודע"; כי מה יועיל הסבר ווכוח בשטח שלא רק ההגיון, אלא במקור האמונה מכריעה בו. אניאמין ביכולתה של הצופיות העברית ובהשפעתה על הנער העברי להנכו להיות חברי מועילים לעם ישראל ולארץ ישראל, "למקום שלו אהוב לשם רגלי מוליכות אותו". כל ההצלחות ואי ההצלחות רק מעוררים אותי לפוליה מוגברת ואינט מיאשים אותי משיטה הנוכחית זו. אולם ישנים אנשים, שאינם רואים צורך בצופיות — תהינה הסבות לכך מה שתהינה — ואת אלה אי אפשר לשכנע. אני סבור, שנמקים הגיוניים והוכחות מעשיות יש בכוחם לעשות את הפוליה המכרעת, בשעה שהם בנפשם אינם קשורים לתנועת נוער. הם מצביעים על ליקוייה, ששום יצירה אנושית אינה נקייה מהם. אולם זאת הייתה רק התגובה הראשונה, ואחרי שקרأت את כתבך שנית, התחזקתי בכך ואמרתי בלב: "דע מה שתשיב לאפיקורוס". החלטתי לנסתות ולהשיב לך תשובה על כל שאלותיך ואם גם לא אצלך להוכיח לך את זכותה של התנועה הזאת, ירכשו אולי דברי תשובי לבות אחרים, אשר יקרו אף הם את חליפת מחשבותי בעניין הצופיות, ובזה נחמתי.

שאלת הבוגרים. זהי למשה השאלה הנכבדה העקרית, שהנץ מעמיד לפניו. אני יכול ורשי לקובע במצפון שקט, שאין לנו מה להתחביב בבוגרי הצופים. רבים הם האנשים בישוב ובגולה, שקבעו חנוך צופי והושפעו לטובה ע"י הערךנות המוסריים והלאומיים שבתנוועה, והם חותרים בעשייהם ובחייהם היום יומיים לקראת הגשמת הרעיון הציוני החלוצי — לבנות את ארץ ישראל ולהבנות בה. גם השנים האחרונות משמשות לנו ראייה לכך. מספר רב של בוגרי התנוועה פעל מtower נכונות והקרבה עצמית לטובת היישוב בשנות המאורעות. כעת, בשעת התגייסותם לצבא, לא היה כל צורך להשתמש בלוחץ עליהם. הם נענו לקריאה מתוך הכרת חובה לאומית. גם התגייסותם של 500 צופים למחנות העבודה במשקים בימי חופש הקיץ יכולת לשמש דוגמה ליעילותם של החנוך הצופי. עובדות אלה מראות, שלא האנוכיות של הפרט, אלא צרכי היישוב קובעים את דרכם של רבים מבין חניכי התנוועה. אף על פי כן רחוק אני מלקובע, שהמצב הוא אידיאלי, אף לא אוכל לכנותו במצב טוב. המצט הילך ומשתפר. אולי לא נוכל לקבל את דעתך, שרק מי שהונן ברגש האזרחות נספח על הצופים, ככלומר של תוצאות אלה אפשר היה להגיע גם בלי פעולה של תנועת הצופים. אני מחזיק בדעה, שהנץ נכוון יש השפעה מכרעת על האדם. לא בודדים נספנים על תנועת הצופים, אלא רבים. ואלו היו לנו בוגרים במספר מסוים, כדי לקלוט נוער, היינו מגיעים להמוני נוער. ישנן כתות ובתי ספר, אשר כמעט כל התלמידים שבהם מאורגנים בקביבותם ובגדודים צופיים, וכך אין מקום לטענה של סלקציה, שרק טפים מיוחדים של נוער נמשך לתנועת הצופים.

ברם שאלתך ביחס ל bogri התנועה מכוונת לא רק אל הדרישה להראות, bogri התנועה הם אורים טובים, אלא בערך שואל אתה את השאלה המובנת, משומם מה אין bogri התנועה משתתפים בעבודתה של הסתדרות הצופים

ואינט נוטנים את ידם להרחבתה ולבסוסה?

את השאלה הזאת רוצה אני לברר ולהסביר ביתר הרחבה,

משום שהיא נוגעת לעצם מהותה של תנועת הצופים.

תנועת הצופים העברים התחילה לפני שלשים שנה בגליציה וنبנתה על יסודות הסקאוטינג האנגלי. באותו זמן הייתה קיימת בגרמניה תנועת נוער "חופשיות" — כפי שהם קראו לעצם. הצופיות העברית הושפעה, ומושפעת עד היום זהה, מן הרעיונות היסודיים של שתי התנועות האלה — החפשית בגרמניה בטהר כעבור מספר שנים ובמקומה נוצרו תנועות נוער מפלגתיות, לא בטלה השפעת הרעיון של תנועת הנער החפשית על הנער היהודי. רבים מבין המבוגרים הם חסידי תנועת נוער חופשית, ובפרט ההורים, ורואים חובה חנוכית-עצמאית לנתן לנער חופש גמור ובזה הם יוצאים, לפי דעתם, ידי חובתם.

הנער הצופי הראשון שבגולה, "השומר", שביצירתו השתתמתי יחד עם חברי היקר, ד"ר הנרייך סטרנץ ז"ל, התנהל בשנים הראשונות, לפי העקרונות של הסקאוטינג האנגלי. אולי בזמן המלחמה העולמית הקודמת, כשבטלה השפעת הבוגרים, והנער התנהל ע"י צעירים בגיל 18 או למטה מזוה, אז שינה את דרכו. הנער הצופי "השומר" התאחד עם נוער אחר, "צעירי ציון", שתכניתו העקרית הייתה לМОד הלשון העברית וספרותה, הכרת ארץ ישראל והרעיון הציוני; וגם נוער זה נזוב מבוגריו בغالל המלחמה.

מתוך מזיגה של שתי התנועות נוצרה תנועת נוער חופשית "השומר הצעיר", שה坦גורה מכל השפעה ישירה של בוגרים. הנוער נהל את ענינוו בעצמו. הוא החליט על דרכו החלוצית ועליה ארצת. בין היתר גדרו הצעירים ונעשו לבוגרים. בוגרים אלה המשיכו לטפל בצעירים, אולם היהות והבוגרים קבעו לעצם השקפה פוליטית מסוימת ודרך חיים ברורה, היתה פועלתם בקרב הצעירים, אף נשאה עד היום זהה, בכוון דרכם הם. והבוגרים מביטים אל הנוער כל חיל מלאים לעצם ולדרכם בחיים. מרגע זה פג החופש של הנוער השומרי, שהועמד תחת השפעתם של בוגרי התנועה, וחנוך הנוער הזה הותה בכוון מסוים על אחריותם של בוגרי.

בעלותי ארצה, לפני כ-20 שנה, התחלה לטפל מחדש בנוער בארץ לפני השטה הציונית. בארץ הייתה כבר התחלה של הסתרות צופים ועליה נסחתי. וכך קרה לפני עשר שנים בערך אותו מקרה שקרה בחוץ לארץ. מספר הבוגרים, שטפו בנוער הציוני, היה קטן לעומת מספר הציונים הצעירים. מלבד הנוער הציוני נוצר בתל אביב, בגמנסיה "הרצליה", ארגון נוער, שעסוק בעיקר בשאלות עיוניות של השכלה עברית וציונית — בשם "חוגים". שלשה גופים של הנוער בארץ "חוגים" בתל אביב, הנוער הציוני בירושלים ("הlayerן") והנוער הציוני בחיפה ("קהילת צופי חיפה"), מלבד השבט שעמדתי בראשו — התנורו מהשפעתם של הבוגרים המعتים, שעמדו בראשם, התכנסו יחד והחליטו על יצירת ארגון נוער חלוצי בשם "מחנות עולים" וקבעו לעצם דרך הגשמה מסוימת. בוגרי התנועה הזאת המשיכו וממשיכים עד היום לטפל בנוער, לפני קו מסוים, שקבעו לעצם, כדי להבטיח לתנועה נוספת כוחות צעירים.

אחרי שני הניסיונות, שהביאו לידי השתלטותם המוחלטת של בוגרי התנועה על חניכיה, התחלה בבניין הסתדרות הציופים בארץ ישראל על יסודות ארגוניים חדשים. כיוון שגם אני סבור, שהנוער אינו צריך להתנהל רק ע"י עצמו, אלא יש צורך בשותף פעולה בין הנוער לבין הבוגרים, ומצד שני אני סבור, שבוגרי התנועה צריכים להיות גופ פוליטי מסוים ואחד וspark ברוח ההשכפות של בוגרי התנועה יש לחשך את הצעיריים, השתדלתי להבטיח את אי תלותה של תנועת הציופים בבוגריה.

פניתי למחקמת החנוך של הכנסת ישראל ואחרי ברורים ודיוונים, הסכימה מחלוקת החנוך לקביל את הסתדרות הציופים העבריים תחת חסותו. זה היה בשנת תרצ"ה. ומאותו זמן קיימת ומתפתחת תנועת הציופים בתור תנועה חנוכית בצורתה המודesta.

דברים אלה יסבירו לך משום מה קטן עדין מספר בוגרי התנועה המשתתפים בהחזקתה. אלו מעוניינים מאד, שבוגרי התנועה יקחו חלק פעיל בעבודתנו, אולי לא נוכל להסכים, שגוף מאורגן של בוגרי התנועה ישתלט על התנועה מתוך רצון להפוך אותה לחייל מלאים לדריכם, שהם בחרו בה, אף אם נכיר, שדריכם טובה ורצואה.

כשם שאני חשב, שככל צעיר צריך לקביל השכלה יסודית רחבה, ואת ההשכלה המקצועית יש לדוחות לגיל מאוחר יותר, כך דעתך ביחס לחנוך הציופי. החנוך צריך להיות, כמובן, חנוך סוציאלי, ציוני וחלוצי. אולי על דרך חייו יחוליט הצעיר בהתברגרו, ולא תקבע דרכו ע"י מדריכיו בהיותו בגיל רך וכוח השפט אין בו.

הסביר מבאר, אבל אין פותר את שאלת הבוגרים בתנועת הציופים. אני קויתי ומקווה, שבוגרי התנועה, בוגרים

אחרים ובפרט מורים, ימלאו את החסר, ויתגיסו לעובדה
בקרב הנוער בהסתדרות הצופים.

אוכל לסקט את הפרק הזה באמרי, שהסתדרותנו
המחודשת עודנה צעירה למדי מכדי שנוכל לדון אותה לפיה
בוגריה, וכן כמו כן מספר הבוגרים, שהתחנכו בתנועה זו מזמן
התאחדותה הוא עדין מצער ואין בכוחם למלא את המחסור
בבוגרים בשעה זו.

האם הצלופיות רק משחק יפה היא בשבילה
ילדיהם ותוו לא? אם מכנים את הצלופיות בשם
משחק יפה, הרי יש בזה מעלה גדולה. כדי שילדיינו
ישחקו משחקים יפים. לא הייתה מותכח ערך בשאלת זו,
אלא מקבל כינוי זה של הצלופיות, אילו התאימה הגדרה
זו למציאות. אבל אין היא ממצה את מהותה של
הצלופיות. כשהאנשים מכנים את הצלופיות בשם משחק,
הם מביעים בזה זלזול קל. אילו רצוי להגיד, שאין
להתייחס ברצינות כלל התנועה הזאת ולפערותיה. הבטו
"משחק יפה" או "משחק הגון" שוניה הוא אצלנו
לגמריו מן הבטו האנגלית playfair, המביע סגנון חיים
ורמה תרבותית. אתה你自己, כשהןך מזטת את השקפתם
של הורים ובוגרים אחרים על הצלופיות, הקוראים לה "משחק
יפה", הנך מוסיף "אך בזה הכל יותר מזה אין (הצלופים)
מקבלים וכנראה אין יותר לקבל". משום כך חייב אני
להדגיש, שהבטוי "משחק יפה", אינו מציין ואיןו ממצה את
הצלופיות. צופיות היא יותר ממשחק, היא צורת חיים נאה
של הנוער. לא טיוול ולא חי מלחנה ואף לא התקשרותו של
הצלפה לחוקתו ולהבטחו, התובעת ממנו קיום מצוות, כל
זה אינו משחק, אלא חיים ושיטה חנוכית. מובן מאליו,
שהמשחקים תופסים מקום חשוב בשיטה זו, וזה טוב ורצוי

אולם המשחקים האלה הם רק אמצעי למטרה ולא תכנה העקרית של הצופיות. לא רק שהמדריכים אינם מתייחסים לעבודתם הצופית כלל משחק, אלא אף צופה לא יסכים לכך ולא יגיד, שהוא משחק בצופיות.

הנץ אומר: "תראה לי מספר אנשים, שמתוך חנוכם בצופיות היו לאזרחים טובים יותר, אזఆיה מוכן להאמין בתנועה". ומיד אתה מוסיף: "אולם מודה אני ומתודה, שעד עכשיו לא ראייתי מדה פחותה של אונוכיותiami שהיתה פעם צופה מאשר במי שלא ראה מהנה צופי מימי". ולבסוף זה הנץ קורא: עיקר שאלתני.

איןני חפץ להשתמט מן התשובה לשאלתך, שהיא בודאי השאלת העיקרית — הינו יעילותה של התנועה. ואמנם את השאלה הזאת שואלים אותך רבים וגם אני מעמיד לפניך את השאלה בשעה שהנני בא להעירך את עבדתנו. לא פעם פונים אליו הורים וטענים: "הצופיות מורה לעזרה לוזלת", הצופים יוצאים למחנות עבודה ועזרים למשקים; כל זה טוב ויפה, אולם למה אין בתירוץ לעזר לי בבית; בשעה שאני עמושה עבודה ועזרה של בתיה הכרחית, עוזבת היא אותי ויצאת ל"פועלה צופית"? מה, אם כן, לאור עבדות כאלתך, שהן אינן נדרות, ערכה של תנועת הצופים?

הנני מודד ומעירך כל פועלה חנוכית לפוי שתיבנני בוחן — אם יש בפועל זום משומם הגברת יכולתו של החניך ואם יש בה משומם פתח רצונו. ובצורה מובנת יותר אוכל להגיד, אם מטרתה של תנועת הצופים היא להנץ אנשים, שימושכו את מפעלנו הציוני החלוצי, הרי לנו לדאגה, שהצעירים ירצו להיות חלוצי האומה ושיכלו למלא את מה שקיבלו על עצם או מה שיוטל עליהם בדרכם זו בחיים. כל הפעולות הצופיות הן בעיקר פועלות הכשרה,

המגבירות את יכולתו של הצעיר להיות חבר מועיל בחברה. כל חנוך בצויפים אינו, אלא — חנוך בחברה ולחברה. לשטח זה שיפוכות הפעולות המעשיות, המגבירות את יכולתו של הנער להסתגל ולהתמצא, להעוזר ולעוזר לאחרים בכלל מסבות החיים.

אין לי שום ספק, שהחנוך הצופי מגביר את יכולתו של הצעיר להיות "אזורח טוב", כפי שכנה זאת בדעת פאול, החברה מעריכה את האדם לא לפיה יכולתו, אלא לפיה פועלתו. על הבעייה הזאת לא הצליחו להתגבר עדים פדגוגים מובהקים יותר ממדריכי תנועת הצופים. אנו חותרים לקראת פתרונה ונצlich בודאי, אם הצבור יעצור לנו ולא יוציא למפרע פסק דין נגדנו, משומם שלא הצלחנו בזמן קצר לתקן את המעוות של דורות.

אולם השאלה היא ומה תקוטנו להצליח? כיצד נוכל אנו, בכוחותינו הדלים וע"י שיטה, שעדיין רבים ממקפקים ביעילותה — להגיע לידי שפור ולchanך חברים טובים לחברה, למעשה ולא רק להלכה. לדוגמה, לא מספיק לדעת את הלשון העברית, זה דואג בית הספר העברי, אבל דרוש, שהדור ישתמש בלשונו זו בכל יכולתו ויעדיף אותה ויגן עליה בפני לשונות זרות. דבר זה הוא בטוי רצוננו הלאומי, ואת הרצון זהה עליינו להקנות לדור הצעיר. — כיצד להשיג את המטרה? ע"י חזוק הרצון הקולקטיבי, ע"י פתיחה של דעת הקהל ואמוצה. איש לבדו לא ישיג הישגים ראויים בשטח זה, אלא רק חברת אנשים. יש צורך ליצור אוירה מסויימת. בזו כוחה של האסתרות וכוחה של התנועה. תנועה ציונית, תנועה חלוצית, הן בטוי לרצון קולקטיבי. אינני רואה בתפקיד ובמטרות מהתערב בעניינים פוליטיים וסוציאליים של מבוגרים, משומם שחליך קטן במפעלים אלה. אולם שאלת

חנוך הנער, כאן רואה אני את חפקידה של חנועת הצופים
לייצר את האוירה, שתחזק את רצונם של הצופים לפעול
בכוון הגשמי של אותם האידיאלים המוסריים והלאומיים,
שבhem התהנווה בתנוועה. את האוירה אפשר לייצר באופן
טבעי, כי היא מבטאה את אמונהם של האנשים האחרים
لتנוועה, והנער העברי מושפע בכך ממן האידיאלים המבטאים
את שאיפתו של עם ישראל להבנות בארץ ישראל. אולם
לכך יש צורך בתוספת כוחות של בוגרים, המאונינים להתנדב
לפועלה בקרב הנער, שייהיה עיר למתראחים מסביבנו.

השלטת הלשון העברית. למשל, הוא מפעל עצמי,
התובע ערנות מצד כל חלקו היישוב. הצופה שנתחנך ברוח
ציונית, מתוך הבנה בערכה הלאומי של הפעולה הזאת,
ואשר לקח גם חלק פעיל, בצורה מתאימה, בהשלטת העברית—
הידוע, בעיקר, לחשיבותו לעצמו יותר מאשר מאחרים את
מלאי חובתו כלפי הלשון העברית והתרבות העברית—צופה
זה, מקווה אני, לא יהיה אידייש לגביו קניינו הלאומי. אולם
פעולתו בהתבגרותו תהיה גם היא תלואה בסביבה, שבה
ימצא. לא כל אחד מסוגל לייצר סביבה מתאימה. אולם
באוירה תרבותית יהיה גם הוא בן תרבות.

כאן רוצה אני לענות גם לאמ זו, שהתאוננה על בטה.
לא כל ילד מסוגל להעביר את כל הטוב, שרכש לעצמו
בבית הספר ובצופים, אל סביבתו בבית הוריו, כי הרבה
 תלוי בית עצמו אם ידע לתחזק את עזרתם של בני הבית
ואם לא. אולם הורים, שפנקו את ילדיהם למעלה מן המדה
ולא ידעו להעמיד דרישות בפניהם, אל יתפלאו, שחנוכת לא
הצליח ולא יאשימו בזה את הצופיות.

אין הצופיות מכך קסמים כל יכול. הצופיות היא
תנוועה חנוכית, וכל חנוך תלוי בראש ובראשונה בטפוק

מתאים. והוא יתן חמיד תוצאות טובות, אם ימצא חבר
אנשים, שידע לטפל בנוער.

האם יש להבהיר את יסודות הצלופיות
בתוך חיי בית הספר עצמו? על הנושא זה
כתבתי מאמר ("תנוועת הנוער ובית הספר"), בספר שיצא
בעריכתך*) — וכפי הנראה לא שכנעתי אותך בדברי באותו
מאמר, אם הנך שואל שוב את השאלה.

כאן אין בדיוני להכנס לבירור הלקויים בבית הספר
באرض ועל האמצעים לתקונו.

אני רוצה לדון בנושא זה רק לאור המצב הקיים
וכאן מבין אני את שאלתך ככה: האם לא כדאי יותר
להשكيיע את המרצ בשכלו בית הספר עצמו במקום להשלים
את לקוויו ע"י יצירת מנגנון מחוץ לבית הספר, שעומד
בקשרים אמיצים, אותו?

הנני רחוק בהש侃ות מטוטלייטיות ונוטה יותר
לרעيون של דיפרנציאציה גם בחנוך. דעתך, שהנוער זוקק
למשפחה—לבית הספר—ולתנוועת נוער, ואין לבטל אף אחד
מששת הגורמים. אתה, כמובן, מסכים לשני הגורמים
הראשונים ואין לי צורך להרחיב את הדיבור ולהגן עליהם
בפנין.

מטרתה של תנוועת הצלופים היא לסייע לנוער בחנוכו,
כדי להיות חברים מועילים בחברה. מובן, שככל איש משכיל,
כל איש בעל מקצוע טוב, מועיל לחברה, אם אינו פועל נגדה.
אולם علينا לחנוך לא רק יהודים טובים, אלא אף לאנשים
מועילים בחברה. המוכנים למשל, המורים, חניכי האוניברסיטה
שהאתה עומד בראשה, לתקpid זה? והאם בית-ספר יכול

*) על החנוך העברי בארץ ישראל, בעריכת ח. י. רות, ירושלים, תרצ"ט.

לקבל על עצמו, בתנאים הנוכחים, לפועל בשטח זה? חסתדרות הצופים מקבלת על עצמה לדאוג לchnוך אזרחי; זהו תפקיד נועז וקשה, וקל להכשל בו, אולי הוא הכרחי. אל תלעג לי באمرך, שלפי דברי יוצא, שצעיר בליך תנועת צופים הריהו מטופטם. לא, אין הוא מטופטם, אלא הוא אי-סוציאלי או אנטי-סוציאלי. אולי צריך אני להוסיף, שבعد מטרה סוציאלית זו פועלות גם יתר תנועות הנוער בארץ ולא רק הצופים. הניגוד כאן בינו הוא רק בשטח המגמה הפוליטית, או כוון חגשה מסוים. אולי הרעיון ביסודה משותף לכל תנועות הנוער.

אין זאת ראייה, שיש הרבה אנשים סוציאליים ומוסיעלים לחברה, שלא השתיכו לתנועות נוער. זה נכון, כמו שאפשר לקבל השכלה טובה גם מחוץ לבית ספר — אולי אין לומר משום כך, שבית הספר מיותר. אלו מדברים על חנוך והכשרה בקנה מידה רחב, ולזה דרוש מגנון מיוחד. יש כאן אולי איזה נקודה אוטופית, המבליטה את התחרומים בין בית הספר לבין תנועות הנוער.

מורים טובים נוכל להשיג, אם נשלם להם משכורות טובות, כדי שיוכלו להתרשם לתקמיד החשוב בליך דאגות פרנסה ויוכלו להשתלים בעצמם כראוי. אולי מהנכדים טובים נוכל להשיג רק ע"י התנדבותם של האנשים. הדור המבוגר מוכרכ להריגיש צורך וחובה לטפל בדור הצעיר, שלא על מנת לקבל פרס. ממלוי תפקיד זה הוא לא יוכל לחיות — אין זאת פרנסה.

לכן, כמו שאי אפשר חייב כל תלמיד להשתיך לתנועת נוער, אלא חברותו בתנועה הוא בטוי לרצונו, כך אי אפשר חייב כל מורה לטפל בנוער — בארגוני נוער, אלא עליו להתקשר לפועלה זו מתוך רצונו החפשי, לפי

הכרתו ויכלתו. מזה מובן, שתנועת הצופים ובית הספר
משלימים זה את זה, אבל אין חופפים זה את זה.
ועוד דבר, בשבייל החנוך הסוציאלי, בשבייל שלמות
כנסת ישראל, יש צורך לאחד את הנוער העברי בארץ
ישראל למען הגשמה הרעיון הציוני החלוצי, ולא לפוררו
لتאים נפרדים בכל מקום בלי כל קשר ביניהם. קשר זה
איןנו קיימים בין תלמידי בתיה הספר, אולם הוא קיים בין
הנוער הצופי, ובין תנועת הצופים לשאר תנועות הנוער
בארץ ישראל.

מכל האמור ברורה ומובנת מסקנתינו: יש צורך בשכלה
בית הספר ובשכלה הצעופיות כהשלה לחנוך, הנתן בבית
הספר. אולם אין מקום לתקן בית הספר על חשבון הצעופיות
ועל ידי בטולה.

ההצעופיות אינה רק עניין ילדים, אלא
היא דרך חיים, שכחה יפה גם בשבייל בוגרים.
הנה מיעץ לי, כי בשבייל הצלחתה של הצעופיות עלי
להראות להורים, "שההצעופיות אינה רק ילדים, אלא
שהיא דרך חיים, שכחה יפה גם בשבייל מבוגרים". אולי
אתה צודק, אולי הייתי צריך לפועל עם חברי בכוון זה,
שאתה מציננו. ולא פעם עלתה בפגישותינו שאלה זו, אולם
הנני נמנע מעשות זאת. מלבד הטעמים, שבררתי אותם
בתחלת תשובי על מכתבך זה, חושש אני, שלא דיון
וברווח עם בוגרים על שאלות סוציאליות חביא ליצירת
מפלגה חדשה. אינני מעוניין במחנכים ובמדריכים, המהבדלים
מן היישוב, אלא מעוניין אני באלה, המעורבים עם היישוב.
במלים אחרות, אינני מעוניין בארגון של בוגרים, הפעול
למענו, אלא בבוגרים, הפעילים לטובת הדור הצעיר.
מטעים חנוכיים אלה, אני חושב לנכון, להעדיף את

בוגרי התנועה ולתלוות את תקוטנו בהם. לא הייתה חפץ להפוך את תנועת הצופים ל'תנועה, המפתחת רגש של "אתה בחורתנו". יודע אני, שהדבר מזיך ל'תנועתנו, אם איננו יכולים להציג על בוגרי התנועה ולהראות בהם על הישגינו החנוכיים. אני רוצה, שהבוגרים יכנסו לחיים בצדיעות ולא ברעש. רוצה הייתה, שהישוב ירגע בבוגרי תנועת הצופים אנשים מועילים, אולי לא הייתה רוצה שיצביעו עליהם. ישאר כל צופה נאמן כל ימי חייו להבטחתו הצופית, שאوها הוא מבטיח בתנועת הצופים בגיל בר מצוה, האומרת — "הנני מבטיח הבטחה שלמה לעשות כל מה שביכולתי: למלא את חובתי לעמַי ולארצֵי, לעזר לזרתי בכל עת, לקיים את חוקת הצופה". אולי אל נא יחזק טובה לעצמו על כך. יתרע מעצמו יותר מאשר אחרים; יחמיר כלפי עצמו ויקל כלפי אחרים.

משמעות כך איינני גורס, שהסתדרותנו תבנה אך ורק מבוגרי תנועת הצופים. אני מאמין, שבוגרי התנועה יעזרו לתנועתנו ברצו. אולי חוששתי, פן ירגעשו הצופים ויחשובו את עצם לסתה של החברה. דבר שיכול להיות בעורכיה של התנועה ולגרום לכשלונה החנוכי. החשש הזה מונע אותי מלחשוב ומלהפוך ברוח הצעתך: "אם תוכל לתת להם (לבוגרי התנועה) תוכן ממשי בשבייל היהם ולהעיר בהם את הרצון לעבוד בין הקטנים מהם, תצליח את התנועה ואפשר גם את האומה. דרך אחרת אין אני רואה".

תוכן חיים לבוגרים צריך להיות תוצאה טבעית מהנוכם במשפחה, בבית הספר ובתנועה הצופים. אולי, לדעתך, פועלתנו לא צריכה להיות מכוונת לבוגרי התנועה על מנת לתת להם תוכן בחיים, אלא עליינו להתרכז אך ורק בפעולה לגבי הצעירים בתקופת התבגרותם ולגייס לפעולה זו בוגרים

מכל החוגים והשכבות, אף אם לא התחנכו בתנועה הצופית,
כי אין אנו מכינים את הצופים בשבי מפלגה מסוימת
ואין אנו רוצים להפוך את הצופיות לחייל מלואים לאיזו
מפלגה שהיא. כל היישוב ינה משותף פועלם אמץ זה
בין הבוגרים לבין הצעירים.

הנני מסיים בהבעי את תודתי על התעניינותו בשאלת
הצופיות העברית, וחותם

בכבוד רב,
אריה קרונ

מכתב שלישי

רחליה, ירושלים
כ"ב אלול תש"א 16.9.41

מר. כרוך הנכבד,

אני שמח שזרותי אותך לתשובה כה נמרצת. עוד מעט ותהייה לסופר ממש! ואולם לא הנחת את דעתך בנקודה תשובה אחת. מכיר אני כמה בחורים ובchorot בני עשרים בערך שגדלו בתוך תנועת הצופים, ובעפ"כ אינם משתתפים בתנועה עציו כמדריכים. כל תשובה תיך אין מועילות לך להתייר קשי זה. הלא הם הם פרי התנועה; ואם הם אינם רוצחים לעוזר אח"כ בהתפתחות התנועה, סימן רע הוא לתנועה. אני חוזר אפוא ואומר לך: "מה תצעק אליו? תצעק אליהם והם יבואו לעוזרך". ואם אינם באים, שמא לא הצליחה התנועה, ועליך לחפש את הסבה או הסבות.

אך כל זה וכגון זה פרט. אני מהסס עדיין בעיקר. והעיקר הוא תנועות הנער כתנועות נוער. לא נעלם ממי מאמרך בקובץ שהקדשו ליום הששים של ד"ר בירם, וגם קראתי פה ושם בעיתונות היומית והחדשית מאמריהם על מבוכות הנער והפעולות הקשורות בהן. נדמה לי שאנו מפריזים. נדמה לי שאנו יוצרים את המחללה. נדמה לי שלא הדברים האלה היה הנער שלנו ככל נער אחר, תמים וילודותי. כמובן, אם נכnis אותם לענייני "פוליטיקה" בגיל של עשר ולאגודות סודיות בגיל של שלוש עשרה; אם נדבר באזניהם השכם ודבר על "גורל" ו"טרגיקה" ו"דימוקרטיה" וכל הסיסמות השגורות וניתן בידיהם — שוב בגיל של עשר — שלוש עשרה — את כתבי דוסטויבסקי וחבריו; מובן שתהייה בעיה ומבוכה ותסבוכת ומלחמות

גופשיות והתחבשות עד לאין סוף. אם בן חמיש עשרה חושב שהוטל עליו לפרט את כל השאלות הקשות ביותר של הדת והמדיניות והמוסר (ולי נראה שבחלק ממחשבה זה מסייםים בידו כל האגדות והטופרים והמוסדות שלנו, ובית הספר בכלל), מובן שישabol ויהיה זוקק לכל מיני תיקונים ורפואיות. המשורר הרומי אמר, CIDOU, שיש לתת את יראת הכבוד הגדולה ביותר לנער. וזה נכון. אך יראת הכבוד צריכה להנתן לנער, ז"א ל"נענות" שבנער, ליד כילד, לצעיר כצעיר. התעמולה ההיסטරית שלנו, גם בתוך היישוב וגם מחוץ לישוב, עושה את שלה. אנו שוכחים שיש שלב התפתחות טכני באדם, ואין ילדי בית הספר עדין אנשים מבוגרים.

יסודות תנועות הנער אצלנו בהיסטיריקה הגרמנית של אחרי המלחמה האחרון, וחייב מאד שהן החיים הנוצר בארץ לא ידע אלא ללכת בדרך היא. תנועות הנער מה סופן? השלטון הנאצי. "נווער-היטלר" סופו הטבעי אנשי-היטלר.

הריני אדם פשוט. אם סופן של תנועות הנער וה"מנהייגים" שלහן הוא מה שאנו רואים שם, מוטב שלא ייבראו כאן.

אני אומר: מה שאנו רואים שם. היהתי יכול לומר: מה שאנו רואים כאן. אותן ההתחלות ואotta הדרך ואותו הסוף. אינני רוצה להזכיר שמות או מעשים. די בקריאה נוספת מדי-בשמיעה, של יום יום. התנועות והארגונים והמחנות והסתדרויות הריהם מאירה בתוכנו. כמובן, ככלם "אידיאלים" וכו' עד אין קץ. ככלםبعد "דימוקרטיה" וחרות ואהבת האדם, בדיקך כמו ה"סוציאל-דימוקרטים". אך אווי לאדם שמעוז לחשוב או לעשות אחרת ממה שרמזו להם

מנהיגם, ואוי לבן מפלגה אחת שנפל בידי בני מפלגה שנייה.
נדמה לי שאין מבינים כאן תנועת הצופים מהי.
סיסמתם העיקרית (כסיסמתו של כל חנוך אנגלי) היא:
think for yourself: תדונ על דרכיך בעצמך ולעצמך;
לא תהיה עבד למשהו. הצופה לומד להשיג על עצמו בלי
עזרה מן החוץ. הוא לומד להסתמן על עצמו ולחזור את
כוחותיו. כל מה שאתה אומר על תנועה זו נכון הוא, אך
היסוד חסר. ומשום כך העוזתי לומר שאין יכולת כאן, מתוך
תנאי הסביבה, לחת לנו צופיות ממש.

ושוב אני אומר: תתן לנו צופיות ממש, ותציל את האומה
מ"תנועות הנער" וסופן הנאצי. אם יש לצופיות כאן הצדקה
היריה בתנועה השמה לפני עיניה בטול ה"תנועות" בתוך
הנער. בعينי אין הצופיות "תנועה", ואין להבטח עלייה כלל
כ"תנועה". היא הנטיון להסביר את הנער לחמי נוער ממש.
מכאן כל הדברים המוזרים בצופיות שבקשתי הסבר
להם. הם מוזרים מנקודת מבט שלנו, אך לא מנקודת המבט
של הנער האמתי. הנער מטבעו משחק, מטבעו אוהב אולד
ומקל, מטבעו חי באהל וקשרים מסוימים בחבל ועוזר
לדרעהו. Baden-Powell הצליח מפני שזכר זאת. אנו אין אנו
מצליחים מפני שאנו מלאים פילוסופיה ואידיאולוגיה ומוכרחים
לסביר דברים פשוטים. אנחנו מוכראים ללמד תמיד. אך
הצופה, ואפילו הקשייש שבקשיישים, לומד; והוא לומד בדרך
הטבע, לא ע"י נוסחות.

דרך חיים זו נראה גם בשבייל מבוגרים, שהרי אין
צורך שאפילו המבוגרים יהיו משועבדים לנוסחות. אך בזה
אני נוגע בדברים יסודיים כ"כ עד שモטב לי לשתוק.

והנני בכבוד והוקרה,

ח. י. רות

תשובה למחבר השלישי,

הדר הכרמל, חיפה
תשבי תש"ב

פרק פ' רוח הנכבד,

קשה להתוכח אתה ולהוכיחך. תחילה סבור היתי
שאין לך מושג בצופיות והנך מבקש הסבר עלייה. אולם
בקראי את מכתבך האחרון התבקר לך, שהןך יודע על
הצופיות יותר משחשתך, ועל תאוורי ובאוורי אתה כותב:
"כל מה שאתה אומר על תנועה זו נכון הוא, אך היסוד חסר".
דומני, שנזדמן לך להכיר את הצופיות האוריגינלית,
הצופיות האנגלית, אולם עדין לא עמדת על טיבה של
הצופיות העברית.

אתה יוצא בעיקר נגד הכוון התנועתי של הצופיות
העברית—נגד תנועת הצופים כתנועת נוער, או כפי שהןך
מחבטה בקוצר: "בעיני אין הצופיות "תנועה".

אם הצופיות העברית תנועה היא? אילו
היתי מודה בדבריך ודואג לך, שהנווער שלנו יהיה "תמים
וילדותי", ואילו הייתי מסכים לך כל הסתייגות, שסיסמה
העיקרית של הצופיות העברית (כסיסמתו של כל חנוך
אנגלאי) היא: *think for yourself* — "תدون על דרכיך בעצמך
ולעצמך" — כי אז לא היה צורך בתנועה אז הייתה גם אני
بعد בטול התנועות — אולם אני מבין את הצופיות העברית
אחרת, ולכן הנסי بعد הכנסת המומנט התנועתי בה.

אנו שומעים לך פעם, בדיונים בשאלות חנוכיות —
את המלים: סטטיקה וдинמיקה.
אתה חסיד הסטטיקה בחנוך; שואף לך, שכוחות,
המשפיעים על החנוך, לא יביאו את הילד לידי מבוכה, אלא

ישמרו על מנוחתו הנפשית. אני הולך אתקן בדרך זו רק במשך תקופה מסוימת של ימי הנעוריהם, אולי בשום אופן לא במשך כל תקופה התבגרותו של הצעיר. עד גיל 15-16 בערך, מוכן אני לעמוד על מנוחתו הנפשית של הצופה הצעיר ולא להביא בו שום תסבוכת נפשית ולהרחקו מכל התהבותות אידיאולוגית ו邏輯ית, אולי בגין מאוחר יותר רואה אני לחובתי ולחובתם של כל ראשי תנועת הצופים, להעמיד לפניו הצעיר שאלות, התובעות ממנו תשובה ומעשים, שהם — בלי שום ספק — יטרידוהו מאד מאד, ישלו ממנו את מנוחתו ויוציאו משלותו — אם ייעין בהן יפה. שאלתנו העיקרית אל הצעיר היא: לאן פניך מועדות?

אני מעוניין, שהצעיר העברי ימצא את מקומו בינו, ירצה לחת את חלקו, ויחליט על השתתפותו בתהליך תקומתו של עם ישראל ובבנין מולדתנו בארץ-ישראל. ההתגלות הזאת אינה באה מלאיה. הצעיר לא הגיע אליה אם נdag רק ל�נוחתו הנפשית. בזה נאריך אמונם את תקופה ילדותו ותמיותו, אולי ממשיכים למפעל הציוני, להוציא האומה ובוני מולדתה לא יצמחו ממנו.

לא! לא זו מטרתנו החנוכית. לא זו מગמתנו הצופית לשמר על תמיותו וילדותיו של הנער העברי בדברין: "נדמה לי שללא הדברים האלה היה הנער שלנו, ככל נער אחר, תמים וילודתי". מסופקני אם כל נער אחר הוא ילודתי ותמיים, אולי אנו, היהודים, מחויבים לדרוש מן הנער שלנו יותר מזה. כאן אני נוגע במומנט התנוועתי של הצופיות העברית, שהוא למעשה למקרה המומנט התנוועתי של כל תנועת נער ציונית בארץ.

עוד יש מקום לברר את הדרך ואת האמצעים בהם רצוי — וצריך! — להשפי עלי הנער, על מנת לעוררו ולהביאו

لتנועה מכוונת לקראת הגשמה הציונית החלוצית, – אולם לעוררו חיבטים אלו, לאחר רדם לנצח – או יתעורר עצמו ויקבע את דרכו בניגוד לרצונו ולשאיפותיו של הדור המבוגר.

אתה יודע את הספר, שמספרים על ארכימדס בקשר לגילוי החוק, הנקרה על שמו. בשעה שגילתה את החוק, והוא עדיין רוחץ באמבטיה, קפץ ורץ ערום דרך רחובות סירוקס, וצעק: "אוריקה, אוריקה!" – זה ספר אפיינו וטפוסי, המראה על העדר שקט נפשי בשעת חפש אמת גדולה וגילוייה. גם הנער שלנו צריך לגנות מtower חפש ומחשבה, מתוך ערנות והתחבשות, את האמת שבציונות, עליו לגנות את עצמו ואת מקומו בתחום מפעלו הציוני.

לא די בזאת, שאנו רוצים בהמשך מפעלו, לא נוכך להסתפק בהסברת לצעירים, לדאוג לכך, שייהיו ילדים טובים, השומעים בקול המבוגרים – ולקנות, שמתוך הרגל והתרמה ימשיכו את מפעלו. לא די שיענו "המורה אמר כך" או "בספר כתוב כך". הכרתם והחלטתם להמשיך את המפעל הציוני צריכה להיות תוצאה מגילוי אמת מצדם הם, מתוך העמקה. מתוך התחבשות וtower ערנות. לא די בהודיותם ברעיון הציוני, אלא דרישה החלטתם לשתף פעולה בהגשמה של הרעיון. צריכה להישמע מפי הצער העברי, הקראית: "אוריקה"! ובתוצאה: קפיצה מתוך זרם התנועה הציונית החלוצית.

רק הצופיות, המביאה את הנער העברי בדרך זו – היא צופיות ממש; זהה צופיות עברית – וזהי תנועה! התנועה הצופית אינה שמה לפני עיניה בטל "התנועות" בתחום הנער, אלא יצירת תנועה של הנער העברי המתברג, בשתוֹף פעולה עם תנועות נוער אחרות, בשבייל חמטרה המשותפת – הגשמה הציונית.

משפט על תנועות הנוער בארץ-ישראל הוא קשה. עם כל הכרתי, שדרכה של תנועת הצופים היא נכון, אם נדע לשכָל את שיטת עבودתה — אני יכול להסבירם לך בкратך על שאר תנועות הנוער בארץ. אני מכיר מקרוב תנועות נוער רבות בארץ, ואני מעריכיך מאד את ממציהם ואת היישגיהם. יש לנוער הזה חלק רב בהרחבת שטחי ההתיישבות וביצירת נקודות חדשות בארץ. אותו הנוער, שבחר בדרך החלוצית הוא נוער מובהך, שנוכל להציגו בו.

יש מקום להתאונן הרבה יותר על הנוער הבלטי — מאורגן, השאנן ושבע הרצון עצמו, אשר על הנוער המאורגן בתנועות נוער. סופן של תנועות נוער ציונית היא עד כה: חלוציות, בנין ויצירה. עד כה נבנתה ארץ-ישראל ברובה על ידי חלוצים, חניכי תנועות נוער. וקו זה ממש עוד — ויש ל��ות שיימשך עוד. אין מקום לבטול התנועות, אלא לשכָלוֹן. יש מגרעות ולקויים, בלי כל ספק, אולם חסרונות אלה אינם טובעים את בטולן של התנועות, כמו שלא נבוא לידי הכרה, שלקוייהם של בתיה הספר מחייבים את חסול המוסדות!

בבית הספר לומד הצעיר תורה רבות ושם וקורא על אידיאות רבות, אבל כל זה אינו מחייב אותו לשום דבר; וזהו העיקר. תנועת נוער, מטרתה לכוון את הנוער לקרה הגשמת האידיאלים, שברוחם הוא מתחנן. בודאי יש צורך בפקוח ובבקורת, בהגשה נכון של הרעיון בפני הנוער, לדאוג להתאמה בין היכולת והרצון, לשמר על העמקה ולהלחם בשטויות. אולם יש ויש צורך להבליט ולהכenis את המונט הדינמי, תנועתי, בצויפות כתוצאה וכהמשך של החנוך הצופי בשכבות הצערות, כי לא תתן תנועה צופית, המכינה את עצמה "תנועה חנוכית ציונית" — בלי עליה על

הקרקע. לקראת עליה על קרקע המולדת, לקראת הגשמה ציונית חלוצית מתחנך הצעיר בתנועה הצופית.

אם כן הצופיות העברית היא צופיות מכוונת למטרת מסויימת. השאיפה, היוזמה והאחריות להגשמה המטרת הזאת נסירה במשך הזמן, מאות המדריכים לנוער עצמו — מותך כך היא תנועה, העוברת מארגון נוער על יסודות צופיים בשכבה הצעירה לتنועת נוער ציונית חלוצית בשכבה הבכירה, היא שכבת המתבגרים.

תכנית הפעולה לשכבת המתבגרים. מסופקני אם הצלחתו לשנות את דעתך על תנועת הנוער בכלל ועל תנועת הצופים בפרט, אף על פי כן אנסה לברר לך את תוכנית הפעולה לשכבת המתבגרים של תנועת הצופים.

תכנית העבודה הצופית המקובלת טובה ויפה לגיל צעיר, עד גיל 16 בערך, אולם פועלתם של הצופים בגיל למעלה מ-16 מתנהלת לפי תוכנית מיוחדת לשכבה זו, שכבת המתבגרים. במרכז עומד החנוך לעובדה — כצדראון ראשוני לחנוך חלוצי. אנו משתמשים בכלל ההזדמנויות לעורוך מהנות עבודה במשקים חקלאיים, בעיקר בחופש פסח ובחופש הקיץ. מלבד סדור מהנות עבודה לזמן קצר, בימי החופש, מארגנת הסתדרותנו מהנות עבודה לצעירים למשך שנה שלמה. שנה שנה יוצאים לעובדה צעירים בגיל 16-18.

עליה החנוכי של שנת העבודה. הצעיר בגיל 16-18 שנה מתחילה לחשוב ברצינות על דרכו בחיים ועל בחירת מקצוע. על פי מה יכול הצעיר להחליט באיזה מקצוע עליו לבחור? לא נוכל לסמן בזוה על שלב התפתחות טבעי, ולא על זה, שהצעיר ידונ על דרכו בעצמו ולעצמם. יש צורך בהשפעה מכוונת על הדור הצעיר, שלא ייגר אחריו השיגרה והאנרציה; שבחרת מקצוע בחיים לא תיקבע אך

ורק אף המצב בשוק העבודה. אף הנטייה הטבעית של הצעיר אינה יכולה לשמש לו מורה דרך. אנו חייבים לדאוג לכך, שהצעיר יבין את צרכי היישוב בכלל רגע, את הצורך לחזק את עמדתנו בארץ. צרכי היישוב אינם עולים בדבר עם צרכי הפרט ועם נטיותיו — אלא אם ניגש הצעיר אל העניין מתוך הכרה.

כדי שהחלטתו של הצעיר תהיה מוחשبة וمبוססת, רצוי, שיינתק לפחות לשנה אחת מעל הסביבה, שהוא חי בה כל הזמן ויחיה בסביבה אחרת ובחנאי חיים אחרים, יכיר את החיים במשק היהודי ויחיה, יחד עם האיכר היהודי, על עמל כפיו. בעבודה, היוצרת את הצרכים הראשונים של היישוב. אחרי שנה של עבודה בתנאים חדשים אלה, שאליה יצא מתוך רצונו על מנת להכיר מקרוב את החיים של חלוצי ההתיישבות העברית — יתרחב אפקו ויתחזק רצונו של הצעיר. ההחלטה על עתידו תהיה מוחשبة וمبוססת יותר מאשר קודם קודם לכך. שנת עבודה זו, היא חלק מתקופה חנוכה. אי אפשר להסכים לדעה, שהחנון, הניתן לצעיר בבית הספר במשך שנים רבות, הוא מספיק, חנוך לעבודה, הסתגלותו של הצעיר לעבודה גופנית, הערכתו הגכוונה את עבודה האדמה — כל זה הוא חלק בלתי נפרד מהחנון הכללי, מהכשרתו לחיים. לצד החנון זה נודעת חשיבות מיוחדת לגבי הנעור הגדל בארץ-ישראל; ותפקיד זה קיבל על עצמה הסתדרות הצופים לגבי חניכיה. אין חלוקה דעתות בין האחראים לתנועת הצופים בדבר ערכה וחשיבותה של הפעולה הזאת, אולם קיימים חלוקה דעתות בנוגע לגילם של הצעירים, היוצאים לשנת העבודה.

אני מחזיק בדעה, שרצוי וחשוב שהצעיר בגיל 16, אחרי עשר שנים למוד בבית"ס, יפסיק את למודיו למשך שנה ויצא לשנת עבודה. אחרי גמר השנה יהליט על המשך

לימודיו בבית הספר התיכון או על השתלים בבתי ספר מקצועיים. נסיון זה נעשה כבר משך כמה שנים, ועהיפה. בשובם הביתה, ממשיכים הצעירים האלה לפועל בתוך תנועת הצופים, והם מהווים חומר אנושי רב ערך בתחום חברת הצופים ובתור מדריכים בשכבות הצעירות.

לעומת זאת דורשים אחרים לארגן את יציאתם של הצופים לשנת עבודה רק אחרי גמרם את בית"ס התיכון, כלומר בגיל 18 שנה. גם פעולה זו חשובה, והנסיגות היו מוצלחים ותובעים המשך, אולם ליציאה זו יש אופי אחר; בגיל זה אין לשנת העבודה אותו האופי החנוכי כמו בגיל צער יותר. חלק מהחברים משתמשות שנה זו שנת הכשרה בדרכם להתיישבות החקלאית, ולאחרים היא שנת מילוי חובה, כתוצאה מחנוכם הצעפי, כגון התגייסותם למחלנות עבודה בזמן החופש. הצעיר נותן את חלקו לעבודה זו ורואה בה שלב בחנוכו הצעפי – החלוצי; ויש שהוא מושפע בשנה זו ומחייב להשתאר בעבודה גם אם מלחתחילה לא התכוון לכך. יש שהשנה הביאה לידי התרבות רעיונותיו על בחירת מקצוע בחיים, לא רק מתוך נסיגותו בלבד, אלא בהתחשב עם צרכי היישוב. מבחינה זו יש חשיבות חנוכית גם לשנת העבודה בגיל 18.

חברי שכבת המתבגרים בתור מדריכים בשכבות הצעירות של הצופים. חברי שכבת המתבגרים ממלאים את תפקיד המשי בהנחלת הפעולות עם הצופים הצעירים. כל הצופים מאורגנים בקבוצות, ובראש כל קבוצה – או בראש יחידות מורכבות משתי קבוצות או יותר – עומדים חברי שכבת המתבגרים ומנהלים את העבודה הצופית לפי הוראות חבר מבוגר יותר, הממלא תפקיד של ראש שבט או ראש שכבה.

אתה כותב: "אם בן חמיש עשרה חשוב שהotel עליו

לפטור את כל השאלות הקשות ביותר של הדת והמדיניות
 והמוסר וכו' מובן שיסבול יהיה זוקק לכל מיני תקונים
 ורפואה". אין להכחיש, שכן בגיל 16 חושב, שהוא יודע
 יותר מה שהוא יודע, וחפץ להראות בפני צעירים ממנו,
 שהוא יודע הכל ו"רביץ" בצעירים תורו. שהוא בעצם לא
 عقل אותו — אף לא יוכל לעמוד מפאת גילו הרך. יחד עם זה
 אין לבטל את ערכו של חבר מבוגר יותר בתחום חברת צעירים.
 מי מאתנו לא ניזון ולא הושפע מחבר מבוגר ממנו בכמה
 שנים, בהיותנו בני 12-15, גם אם לא היינו באותו גיל זה בתנועת
 הצופים?! הקשר והגע בין צעירים ובין חבר קשיש הוא
 היסוד, שעליו בנוייה שיטת הצופיות בכל העולם, והוא יסוד
 בריא, אם הכל מתנהל כשרה, תחת בקורותם ובהשפעתם
 של בוגרים, האחים לפועלה זו. ליצירת קשרים אלה
 נמשכים שני הצדדים, הצעירים ואף הקשישים. אין הצעירים
 מוכנים לה坦הה תמיד אך ורק ע"י בוגרים באופן בלתי-
 אמצעי, הם מתקדמים יותר לחבר קשיש ונשמעים לו יותר
 מאשר לבוגר. גם הקשיש מוצא ספק רב להנאה קבוצת
 צעירים, לשחק אתם ולשוחח עמם. במקרים רבים ראייתי
 שניים יסודיים לטובה אצלם, שקבעו על עצם תפקיד
 של הדרכה. להיות וכל הארגון שלנו הוא ארגון מתוך רצון ולא
 מתוך כפיה, הרי מדריך, שאינו מצלה, מפסיק את עבודתו
 ברור שאלות סוציאליות בשכבות המתבגרים.
 במרכז תנועת הצופים עומד החנוך הסוציאלי. המעשה הטוב,
 שהצופה מתחייב לעשותו يوم יום, עזרה לזולת, החוקה,
 הקובעת, שהצופה הוא חבר מועיל בחברה, הם בטוי לערכים
 חנוכיים, המכוננים לחנך את הצופה לחברה. מטרת החנוך
 הצופי אינה להציג את הצופה לפעולות לטובת הציבור בלבד,
 אלא אף לכובן את מחשבותיו של הצער אל השאלה

הסוציאליות, כדי שכוניסתו לחיים תביא את התועלת המרובה
ביוותר, לא רק לו לעצמו בثور פרט, אלא אף לחברה, ככלומר
ליישוב העברי בארץ ולעם ישראל כלו, שכן שונים הדינונים
וההעמקה בשאלות הסוציאליות בשכבת המתבגרים מלה
הנחוגים בבתי הספר. אין אנו מתחוננים לפתיחת סימינר
לטוציולוגיה, אלא כוונתנו להציג על כמה תופעות חברתיות,
שאותן יכיר הציבור ויבין ויהא מוכן לשתחפ פולח לשם
חזק המומנט החברתי המשותף ליישוב היהודי.
כאן רוצה אני להציג רק על כמה נושאים טיפוסיים,
שאנו מבררים אותם בשכבת המתבגרים, ושהל ידם אפשר
 לחבר את ההלכה עם המעשה:

הרעיון הציוני;

האנטישמיות;

קשרים בין א"י והגולה;

החלוציות;

התישבות כיסוד לבניין ארץ;

צורות ההתיישבות — צורות חיים;

העבודה העברית ושאלותיה;

творחת הארץ והשאלות הקשורות בה;

העליה וביעותיה;

שאלת הקשרים בינינו לבין העربים;

מפלגות וזרמים בעם ישראל;

בחירה מקצוע כ שאלה סוציאלית;

המשפחה;

המסורת;

צורות חיים — נמוסים, דרך ארץ ועוד.

הנה מניתי לפניך שורה של נושאים ושאלות; מספקני
אם תסכים אתי; אולי תענה שוב, שאין אנו מצלחים

בצופיות, מפני שאנו מלאים פילוסופיה ואידיאולוגיה ומכרחים
לסביר דברים פשוטים. אתה טוען, שאנו מלמדים נושאות
וכי הצעיר הבRIA והאמת לומד בדרך הטבע; זאת ייאמר:
אין לנו מגישים ליד שום נושא. זאת אפשר אולי לטעון
כנגד המפלגות, המפטמות את הנער שלחן בנוסחות
מפלגתיות מוכנות. אנו מעוניינים לעורר בו את המחשבה
על השאלות. זהה חובתנו — גם אם השאלה הלה תרדנה
את מנוחתו הנפשית. בגיל 17-18 חשבנו — גם אתה וגם אני —
על שאלות אלה ודומיהן, קראנו, שאנו והתוכחנו, ולמה
לא נעוזר לצער העמיק בשאלות אלו בשעה שהן מתעוררות
אצלו? הרי אין כאן למוד — וודאי אין כאן למוד חובה!
נושאים אלה עולים בשעה, שהחברים הצעירים מעוניינים
בhem וain הדבר נעשה לפי תכנית, המחייבת את כולם.
קבוצת חברים מעוניינים נפגשת עם איש, המזמין על ידינו
והמסוגע לעוזר לצעירים לגשת לברור אחת השאלות בצורה
רצינית, בלי שטויות ובלוי מליות ריקות. עלי להוסיף,
שמידת התעניינותם של החברים מעידה לטובתם.

אולי עלי להדגיש שוב את המומנט התנועתי בתכנית זו. ברור והעמקה בשאלות הנ"ל אינם באים מטעמים השכליים בלבד, אלא בהם גנוו כל תכנה של הציונות המגשימה והמתגשמת. הכנסת המומנט התנועתי פרושה, שהצעירים לא רק ידעו את התורה הציונית, אלא ישתפו פעולה ויקבעו את דרכם בעתיד למען הגשמהה.

ושוב שאלה בוגרי התנועה. אני חייב לך
עוד תשובה על טענותיך בראש מכתבך האחרון, שבוגרי
התנועה, מכrück, אינם משתתפים בתנועה: "הלא הם הם פרי
התנועה, ואם הם אינם רוצחים לעוזר אח"כ בהתפתחות התנועה,
סימן רע הוא לתנועה". עלי זה לענות: אם אינם

משתפים אתנו, סימן רע הוא להם — ולא ל行动. לא כל פרי הוא טוב, והם בודאי שייכים לפרי בוסר, שלא החזק מעמד אצלנו, או שלא מצאו עוז בנפשם להוציא את מסקנותיהם מהנוכם הצופי. הם לא נתפסו על ידי זרם התנועה; חניכים כאלה היו תמיד. סימן רע יהיה זה ל行动, אם יהיו אלה רק חניכים כאלה. אולם לאשרנו מספר הבוגרים, חניכי התנועה, הממשיכים לעזר לנו, הולך וגדל וזה מחזק את תנועתנו ואת אמונהנו ביכולות דרכנו.

בכבוד ובהוקרה,

אריה כרונ

מכתב רביעי

זכרון יעקב,
אטרו חג של סכות, תש"ב.

מר כרונץ הנכבד,

אתה מדאיג אותי יותר וייתר. שתי דעות על החנוך, האחת שמטרתו ליצור בני אדם בעלי כח שפטם משליהם, השנייה, שמטרתו ליצור כלים יעילים להגשמה איזה "סדר חדש" שהחליטו עליו אחרים. נדמה לי, במחילה כבודה, שאתה הולך, אפשר שלא במתכוון, בדרך השניה.

אם איןך תופס את הילד הרך, "לא יצמחו ממנה", כך אתה כותב, "ממשייכים למפעלו הציוני". יוצא, לפי דעתך, שאין המפעל הציוני דבר טבעי, כמו שمبرיזים עליו כרגע. הוא דבר מלאכותי, כמו שאומרים מתנגדינו, דבר הנכפה עליו ע"י המנהיגים, ואם נתן לנער לגודל עצמו, יעצוב, לפי דעתך, את הכל. זהה על אף כל החנוך שלנו, כל העתונות והספרות וההטפה. משפטך על הנער הארץ-ישראלית, אם מותר לי להגיד את דבריך עלי ולתתם בחזרה לך, הוא קשה, אך משפטך על הציונות קשה אפילו יותר.

ואפשר שאני "חסיד הסטטיקה בחנוך", ואפשר שאני רוצה למלא את פבו ושבלו של הילד ירושת העבר; אך ירושה זו אינה בעניי סבל מות וממית אלא זרע חי ומחייה. הנה פיסיקן וمبין יפה "סטטיקה" ו"динמיקה" מה הנ' אך מוחץ לתחום הפיסיקה קורה לפעמים ש"הסטטיקה" היא כה

"динמי". "הסטטיקה" שלנו היא ירשות האבות, ואם אין לה כח דינמי אין להנוך שלנו שום ערך. בזה תפקיד החנוך שלנו, להפוך ירשה זו לכה פורה ומפרה. אפשר שבתקידיו זה לא הצליח עדין. אם כך עליו לנשות עוד פעם.

איןך מפחיד אותי ע"י המלים הארוכות. את רובן לא שמעתי עד שבאת לארץ זו לפני ארבע עשרה שנה; את פירושן לא הבינתי עד היום. המחלוקת ביןינו בעיקרה פשוטה. הנה כתוב: "בבית הספר לומד הצער תורה הרבה ושמע וקורא על אידיאות רבות, אבל כל זה אינו מהיב אותו לשום דבר". אני אין דעתך. אני היתי אומר: "בבית הספר לומד הצער תורה הרבה, כמובן, הוא רוכש לו את הכלים היסודיים הנחוצים לו כדי להכיר את יצירות האדם והישגיו; והוא שומע וקורא על אידיאות רבות, כמובן. הוא שומע וקורא על היצירות והישגים הם, לא רק בעולם המעשה אלא גם, וביחוד, בעולם הדמיון והרגש והמחשבה בכלל; וכל זה מהיב אותו ללבכת בדרכים ההן — מאחר שלמד לשימוש בשפה כהוגן, ישמש אף הוא בשפטו כהוגן; מאחר שלמד להבין ולהעריך את תגליותיו של האדם, יהיה אף הוא ער לכל הטוב והיפה בדמיון ובמחשבה". ואני מוסיף, ואני מוכרא להוסיף. אף על פי שעד שקראת את מכתבך האחרון היה הדבר בעיני ברור עצמו: "ומאוחר שלמד את קורות עמו ואת מבחר יצירותיו, ירגיש אף הוא לצורך להמשיך את הקורות ההן ולהוסיף אף הוא על היצירות ההן". אינני רוצה לנցע בשאלת עמוקה יותר, אף אני מוסיף גם את זה: "מאחר שלמד את יסודות האמונה והמוסר של עמו, ומאוחר שהכיר שדרך החיים של עמו היא דרך חיים ממש, וכך אף הוא בדרך היא ויתפאר שהוא יהודי". במלה אחת, על בית הספר לפתח ולפתח את

המקוריות שבילד ע"י השימוש בירושתנו התרבותית: ואט יש משהו בעמ' שלנו (ועל כך עומדת הציונות) ובילדים שלנו (ועל כך עומד אני). יתגלה ע"י כך, וכך יופיע היהודי החדש.

תגיד בודאי שאני "אופטימייסט" או "דוקטריניר". יהא כך. אם הברירה היא בין השקפתך לבין "דוקטרינירות", הריני מבכר את השניה.

אך כמו שציינת אתה, אין כאן "דוקטרינירות". יש כאן הנסיוון האנגלאי, כל הנסיוון האנגלאי. מה שאני מתאר לך כאן, רأיתי אני בעיני. ואני כופר בזוה שה"פטריות" האנגלאי "פטריות" פחות מ"הפטריות" הגרמני. הוא מדובר; הוא משתמש במילים פשוטות יותר; איןנו מניף את הדגל אלף פעם ביום; אך הוא מושרש בעמו הרבה יותר מאשר מדובר עליו; ונוסף על זה למד לחשוב בעצמו. יש לנו כח "יזמה", "איניציאטיבה", כי לך חונך.

ולכך שאפו גם אבותינו מקדם. אתה יודע את הביטוי היישן: "חכם וمبין מדעתו". זהו גם האידיאל האנגלאי: think for yourself. האידיאל שלך הוא כנראה האידיאל ההפוך: "חכם וمبין מדעתמי". ואני נשאר מעוניין בזזה שהיה הילד חכם וمبין מדעתו.

הגענו כנראה לטען המחלוקת העיקרי ולא כדי כדי להרבות בשיחה על הפרטים. תארתי לך את הצופיות האנגלית, המקורית, ואתה מודה בה; אך אתה אומר שאין אני מבין את הצופיות העברית. אני מבין ומבין ואני רואה את סופה. בדיק כמוך טענו משך המאורעות מנהיגי הצופיות בין העربים. הם טענו נגדנו: "אמנם כן, הצופיות המקורית היא כמו שתארתם; אך איןכם מבין את הצופיות הערבית". אגיד לך את האמת: כמו שאין אני מעוניין

בצופיות הערבית בסגנון זה, כך אין אני מעוניין בצופיות
העברית,ומי שחוشب, ואתה בודאי בין החובשים,
שהצופיות הערבית בסגנון ההוא אינה רצiosa, צריך
לSKUOL יפה יפה אם באמת נכון לכוון גם צופיות ערבית.
ואני תומך בצופיות סתם, ואם בתיה הספר שלנו
לקיים, תתקן אותם. אך אל לקלקל את האידיאל הצופי
ע"י חשבונות "תנוועותיטים" המביאים הרס גם לעולם כלו
וגם לישוב.

והנני בכבוד והוקרה,

ח. י. רות

תשובה למכתב הרבי עי

הרר הכרמל, חיפה

תשורי תש"ב

פרופ' רות הנכבד,

רווצה אני להימנע מוכוח עמד על השקפות עולם,
ועל כן הריני מצטמצם. בנושא שלפנינו: מעוניין אני
להסביר לך את הצופיות העברית בארץ-ישראל. כדי שתבין
אותה ותסכים לה. אמנם מודה אני, שקיבلت עלי עצמי
שליחות לא קלה, ונוכחתי לדעת, שעדיין, לא הצלחת
בשליחותי זו; במקום להשיג את הסכמתך ותמייכתך לצופיות
העברית, השגת, לפי שעה, את ההיפך — אתה כותב בפרש,
שאיןך מעוניין בצופיות העברית, בהדגשת המלה עברית,
שהן תומך בצופיות סתם, בצופיות האנגלית.

ה"מחלקה", כפי שאתה מכנה ומה שאתה קורא "אי-
הבנה", היא רק לגביו שכבה מסוימת של הצופים: שכבת
המתבגרים בגיל 16-18 שנה. בוגר לגיל שלמטה מזה, אין
לדעתך מקום לכוח עקרוני, משומש שהעבדה והטפוֹל בצופים
בגיל 9-15 מתנהלים בעיקר לפי שיטתה ולפי תכנה של
הצופיות האנגלו-סקסית, בשינויים קלים.

הטפוֹלמוס מתעורר בינינו בשעה שאנו דנים על הצופים
המתבגרים בגיל 16-18 שנה. אנו מקבלים את דעתך ותומכי
ב השקפתך על החנוך: "שמטרתו לייצור בני אדם בעלי כוח
שפוט משליהם". וגם אנו רוצים — כמוך "למלא את לב הצעיר

ואת שכלו ירשות העבר, שהוא זרע חי ומחייה" ואנו מודים, "שמתפקיד החנוך הוא, להפוך ירושה זו לכוח פורה ומרעה". במלים אחרות: כל מה שאתה מחייב בחנוך מחייב גם אני, אולם לא כל מה שאתה שולח ראי, לפי דעתך, לשולחה. לא כל מה שקיים בנו נהיר לך, אבל לא כל מה שהנתק מהיחס לנו קיים בנו!

אין שם ספק, שהגענו בשיחتنا זו על הצופיות העברית לשאלת היסוד; האם יש צורך בפעולה מכוונת בין הנוצר העברי, כדי להביאו בדרך חלוצית? הנני מסכימים עמן בזה, שהצעיר, לאחר שלמד להכיר את הטוב ואת היפה שבדמות, ברגש ובמחשבה — יהיה אף הוא ער לכל הטוב והיפה בדמות ובמחשבה, ולאחר שלמד את קורות עמו ואת מבחן יצירותיו — ירגיש אף הוא לצורך להמשיך את הקורות ההן, ולהוסיף אף הוא על היצירות ההן; ולאחר שלמד את יסודות האמונה והמוסר של עמו — ולאחר שהכיר, בדרך החיים של עמו היא דרך חיים ממש — יילך אף הוא בדרך היא, ויתפאר, שהוא יהודי. אמונה תיכאМОנתך בעם ובנוצר שלנו, שבדרכו זו יתגלה ויופיע היהודי החדש.

כל זה נכון כשלעצמו, לחיצאות האלה יגיע האיש לאחר שלמד — אולם מתי יתגלה לו כל זה? מתי יהיה חכם המבין מדעתו? — כשהגיעו לגיל הבינה, ובתנאי, שימושו בכל הזמן ללמידה ולהכיר. זהו התהילה הטבעי. ואם ייווכח אז, שהילך עד כה בדרך לא נכונה, אולי כבר לא ימצא בו את הכוח ואת העוז, לשנות את דרכו, וועלם המחשבה, הדמיון והרגש שלו יהיה שונה תכלית שנייה מעולם חייו ומעשו. הרעיון הציוני הואאמין רעיון טבעי בעם ישראלי, אולם אם לא נdag לפתח בנוצר את הנכונות לקשר את

חיו עם המפעל הציוני, נגיע לצבא, שמילפני התנוועה הציונית, כשהזקנים באו לארץ-ישראל להකבר באדמת הקודש. והרין אנו צריכים לשאות, שהנו ערד יבוא ארצה על מנת להיקלט בה ולהשתתף בבניה.

על הצעיר להחליט על דרכו בחיים, עוד טרם שהגיע לבגרותו השכלית; ולפנינו לא רק תלמיד בית ספר תיכון משוכל, אלא גם עיר, שלא ניתנה לו הזדמנויות והאפשרויות לחדור לכל עומקה של המחשבה, האמונה והמוסר היהודי, והוא עדין בגיל עיר, בגיל 16-18 שנה — האם בעזבונו לנفسו ולא נסיע לו במאומה, מתוך פחד, שמא יגידו עליינו, שהאידיאל שלנו הוא "חכם ומבין מדעתנו"?

לא, אין לי כל מוסר כליות! חובת ה' היא, להשפיע על הצעיר העברי, על הצופה הקשיש בגיל 16-18, שיכין את עצמו בדרך חילוץ בחיים. אנו מיעצים לו לצאת אל הכפר העברי למשך שנה, ואם ירצה בכך, יתקשר אל החיים היונקים מקורות ראשונים. אנו מראים לו את מפעלי הראשוניים בארץ, שקשרו את חיים אל הים; אנו מסבירים לו את תפקיד החילוצי של המורה העברי ושל מקצועות ומפעלים רבים אחרים, ואף את צורות החיים השונות ומיעצים לו להכירן מקרוב — בטרם יחליט על דרכו הוא; ולא ישקיף על עבודתו, שעלה עתיד הוא לחיות, מנוקדת ראות של פרנסה טובה בלבד.

את התפקיד זהה נוטלת על עצמה תנועת הצופים, ולא אדע משם מה לא נעשהvr ? אדרבא, מהותנו לדאוג לכך, שהצעיר ילמד להכיר ולהבין את חיי העמל והיצירה לא מתוך קרייה בלבד, אלא מתוך מגע קרוב עם היוצרים והבוניים — יתרשם ויושבע מהם.

לדעך צריךvr כל זה להעשות ע"י בית הספר. הלוואי!

ادرבא! לא פעם עניתי לך על שאלה זו, ואין לי פה להוסיף אלא לחזור שוב על מה שאמרתי. אני רואה בczופיות השלמת תפקידו של בית-ספר ולא סתירה לו. משום בכך אני מחשש, אלא מחייב, שהczופיות העברית תטול על עצמה את התפקיד, לקרב את הצופה אל הרעיון החלוצי — הילכה למעשה. על בית הספר לפתח בעיקר — כדבריך — את המקוריות שבילד, בעזרתו ירשותנו התרבותית.

אתה שופך את חמתק על תנועת czופים — כתנוועה. אני מודה אמנם, שתנוועת czופים אינה תנוועת נוער, כי אם הכנה לתנוועת נוער חלוצית, שהוא הוא הזרם המהיה את הציונות. אנו מודים לצורך בתנוועה ציונית — ולא רק ברעיון הציוני — עליינו יהודות גם לצורך בתנוועה חלוצית, שהיא בראש וראשונה תנוועת נוער. יש כאן הבדל בין גישה אקדמית וגישה ריאלית אל שאלות הציונות. אני מסכים לדעתך, שבגישה ריאלית זו לשאלות של הגשמה ציונית חלוצית, צפונה סכנה רבה. כל זרם עליוך לעבור על גdots האפיק בו הוא זורם. — ובכל זאת יש לנו צורך בזרם מים חיים ולא רק במים שקטים; אמנם את זפומם של מים שקטים אפשר להבטיח בטחון יותר גדול, מאשר את טוהר גווניו של הזרם; ואף לא תמיד נוכל לשמר על כוונו של הזרם! אולם אנו מאמינים בנוער, ואנו דואים לחובתנו czופית והציונית לסייע לנוער העברי, המתחנן בהסתדרות czופים, להגיע לידי הכרה ציונית: בסימנו את תקופת חנוכו בתוך הסתרות czופים, יחליט לקוף לתוכו זרם התנועה הציונית החלוצית וייחזור לקרה מטרתנו המשותפת.

הראשני — נא להstiיע בדברי ד"ר ריגר על החנוך לחלוציות:

^{*)} אליעזר ריגר: החנוך העברי בארץ ישראל, יסודות ומשמעות,

"אחת הסכנות החמורות האורבות לנו בארץ היא סכנה השובע הנפשי והשאננות, ביהود גדולה סכנה זו בשנות גאות, בזמן, שנדמה לנו, כי הנה באנו אל המנוחה ואל הנחלה. אולם הציונות הייתה מזו הוסדה תנוועה רעה, צמאה, 'אחזות אי מנוחה קדושה'.

"כל עוד יש יהודים בארץ ישראל לאלפים ולרבעות שאינם נזקקים ללשון העברית ולספר העברי; כל עוד רק ששית מהישוב חם חוקאים; כל עוד חזקה עדין ההתנגדות בין האינטרסים הכתמיים ובין הרצון הקבוצי של העם וכל עוד אין בטחון חיים ורכוש ואוביי מפעלנו שתו עליינו מסביב — החלוציות העברית לא עבר זמנה ולא בטל קרבנה".

"עוד ארוכה הדרך עד אשר נוכל לשבת איש תחת גפנו ותחת תנתו. עוד שנים רבות יהיה זוקים לחלוויות. כל המרובה שהושג עד כה, הוא מועט לעומת הצורך. ערכו העצום של המועט הזה אינו בו עצמו, אלא בהיותו התחלת לבאות, גרעין העתיד".

"סימני החלוציות: קו ההתנגדות הגדולה: שאיפה לחלוציות אל קו ההתנגדות הגדולה תידרש עוד. בבניין הארץ במשך תקופה ארוכה. לפיכך יש צורך להכשיר את הנער ולהנכו במצוה זו. וחנוך זה מתאים לטבעו של הנער. השאיפה לסלילת דרכים חדשות בתנאים קשים היא קרובה ביותר לנער. מכל הגילים גיל הבחירה הוא הנמשך ביותר אחר קו ההתנגדות הגדולה".

זרם חיים זה, התנוועה החלוצית עצמה, עובר למעשה מחוץ לתחומי הסדרותנו. בתוכנו רוכש הצעיר רק את העניין לדבר, מגלת את רצונו להשתפה על תנוועה זו, הוא נתבע להסיק את מסקנותיו הוא מן החנוך הצופי ובזה גמרנו את תפקידינו.

השאלה העיקרית היא, הנוגעת לנקודה, הנקראת "תנוועה" או "תנוועת נווער" עם המומנט הקולקטיבי שבה, וכך הוא עקר המחלוקה וכאן עקר הסכנה, שהנני רואה אותה לפנוי. כבר נכויתי בזזה לא פעם בתקופה הארכאה של פועלתי בקרב הנעור. אולי על אף הסכנה האורבת לכל פועלה קולקטיבית ואף על פי, שאין אני מבטל את ערכו ואת תועלתו של האיש, הホールך לבדו בחים ואיןו מתחבר עם אחרים על יסודות שתופיים, ומאמין אני, שגם הוא יכול להיות חבר מועיל בחברה, בישוב ומוכן ל��ואופרציה — אף על פי כן איןני מבטל את ערכה ואת חשיבותה של ההליכה בחים בצוותא — ובפרט בשבייל צעירים, המתחיללים את דרכם, כדי להחז בחים בכוחותיהם הם. לקרהת חyi השתויף, בשבייל השגת המטרה הציונית בין על יסודות קואופרציה ובין על יסודות של קולקטיביזציה, מתהן הצופה בהסתדרות הצופים. "תנוועה" שבצופיות הוא בטוי רצונם המשותף של החברים הקשיישים, חנייני תנוועת הצופים, להמשיך בדרך חלוצית להגשמה הציונית, זהה פטגה, זהה המטרה הסופית הריאלית של החנוך הציוני העברי. זהה תוצאה החנוך הסוציאלי, שהוא עקר בצופיות בכל מקום.

השיטה הציונית אינה האמצעי היחיד לchnoco של הצער ויש להציג ולהזכיר ולהציג, שהיה רק משלימה את החנוך, שהצעיר מקבל בבית הספר ובחבורה. כל דברין, המכוונים לשכול בית הספר, הם נכון ואני נותן את ידי בשמחה לפועלה זו ומאמין בערכה, בחשיבותה ובהשפעתה הרבהה של עבודה חנוכית טובה בתוך בית הספר. גם למשפחה השפעה מכרעת על חנוכו של הצעיר. אולי בכלל אלה בולט בערך המומנט האינדייבידואלי והצופיות משלימה אותו ע"י חנוך סוציאלי, ותפקיד זה, המוטל על הצופיות, מעמיד בראש

שאיפתנו את כניסה של הנער העברי לחיים בדרך חלוצית, לשם הגשמה בנין מולדתנו כאן. ומכיוון שהצעיר חייב להחליט על דרך חייו עוד לפני שהגיע לשכונות רוחנית, מוטלת על הסטודיותנו חובה לקרב את הנער לרעיון חלוצי בגיל צעיר, כדי שיושפע מן הרעיון. ומן המעשת החלוצי, ומתחוך מגע קרוב עם אנשי העמל והיצירה יבחר, או לפחות ינסה ללקת אף הוא בדרך זו בחיים.

במה בדברים אמורים, אם יש לנו חבר אנשים בוגרים, המוכשרים לכובן את דרכו של הנער בדרך חלוצית מתוך שמירה על עצמאותו של הצעיר, כדי שיגיע לידי החלטתו מרצונו הוא, לפי הכרתו, בלי כל כפיה ולחץ. אם ישנים אנשים בוגרים, הרואים בעבודתם זו עם הנער עבודה חנוכית ופעולה ציונית ולא מפלגתית, אין מקום לחששות, עליינו להודות, שהובת החנוך, המוטלת על הדור המתבגר לגבי הדור הצעיר, אינה יכולה להצטמצם אך ורק בעולם המחשבה, הדמיון והרגש, אלא כוללת גם את עולם המעשה. אין לחסוב, שהצעיר יוכל אל המעשה הרצוי בדרך הטבע, מaliasו, אלא צריך להדריכו ולהכשירו לחיה מעשה במידה לא פחותה משיש להדריכו, להנכו ולהורותיו בעולם המחשבה. ובפרט הצעיר העברי, שהחשש המעשי, התכני והארגוני רפה אצלו יותר מתוכנותיו השכליות. ועל כן זוקק הוא לסייע, כדי שיוכל להתגבר לא רק על נטיותיו הטבעיות, אלא לעיתים קרובות אף על דרישות המשפחה, המונעות אותו מללכת בדרך, שכוננו מעוניינים, כי הצעיר העברי בארץ יבחר בה. יש ויש, אפוא, צורך בפעולה מכוונת בין הנער המתבגר, כדי להביאו בדרך חלוצית. —

בכבוד ובהוקרה,

אריה קרוץ

מכתב חמישי

רחבה, ירושלים
ג' במרחxon תש"ב

26.10.41

מר כרונץ היקר,

נדמה לי שהבאונו את העניין עד הבירור האפשרי ולא
כדי לנו להמשיך. אולי נכון היה להביא את חליפת
המכתבים (אם בכלל שמרת עליהם!) לאדם שלישי והוא
ישפוט בינונו. אשר לי, מודה אני לך על סבלנותך. אפשר
שלא למדת הרבה ממנה. אני למדתי הרבה מך.

על דבר אחד הייתי (אם מותר לי) מזהיר אותך.
הזכרת שוב את הניגוד בין עולם "המחשבה" וכיו' לבין עולם
"המעשה", וכנראה עומד אתה עליו. ואמנם נכון שאין
ה"מחשבה" — כלומר, חנוך בה"ס-זיהותית עם ה"מעשה",
ואולם יוצרת היא הרגלים שהם הם מקור המעשים לעתיד.
כאן עיקר, וכל הטענה בעקר זה מכין את הקרקע ל"תנוועת
נווער" ול"סדר חדש". דוגמת הדברים שאת סופם רואים אנו
בגרמניה הנאצית ואת ראשיתם (לפי דעתך) כאן.

אך עבודתך המעשית מעידה عليك שאתה מבין זאת
כמוני, וכך תלונתי נגד נסוחך העיוני בלבד. אך יש להזהר
שמא מה שאתה קובל כהלכה יימשו אחרים אחריו למעשה.

והנני מוקירך ומכבדך,

ח. י. רות

תשובה למכחן החמישי

הדר הכרמל, חיפה
מרחxon תש"ב

פרופ' רות הנכבד,

אני חייב להסכים להצעתך לטיים את ברורנו בשאלות
הצופיות העברית ולהעביר את המכתבים לאדם שלישי.
הריני שולח את המכתבים לד"ר אליעזר רייגר, אבל לא על
מנת שיפוט בינו, אלא כדי שיחוה את דעתו. כי חשבני,
שבענינים חנוכיים אין מקום ל"משפט" ול"פסק דין", אלא
יש ויש מקום לעיין בהם כראוי ולהשוב עליהם תמיד מחדש.
אני מסכימים לדבריך בעניין "מחשבה ומעשה". ישנים
הרגלי מעשה, שחוויותם בחיים אינה נופלת מזו של
הרגלי מחשבה — פגון המעשה הטוב של הצופה מדי
יום בימיו. ואם אין אנו גורסים חנוך לנבחרים, ל"יחידי
סגוליה" בלבד, כי אם חנוך לרבים, ואם עליינו להתחשב
בעובדה, שהמחשבה העצמית, המכונת את דרכו של האדם,
באה לידי בטוי רק בגיל מבוגר — הרי מוחבתנו להציג
יותר ויותר גם את המעשה, ולא להתריכו בפתחה המחשבה
 בלבד. ארשה עצמי להוסיף גם זאת, שכל מחשבה בשטח
 החיים היא, לדעתו, מחשבה פורה ומפרה רק באותה מידת
 שהיא קשורה אל המציאות.
את החנוך, היוצר הרגלי מחשבה ומעשה ומכoon את
הילד בעיקר לחמי הפרט, יש להרחיב בתנועת הצופים ולכונו

לחיי החברה — לchnוך זה קורא אני: חנוך סוציאלי. גם אני
היהתי יכול להציג כאן ולומר: כל הכהן בערך זה נותן
את ידו לchnוך אנטיסוציאלי, ההורס את החברה — אולי
אין זה הולם את מהלך מחשבותי, המכוננות לרכוש אנשים
בוגרים, שיתנו את ידם לchnוך הסוציאלי, ולא פָהבהיהם על
ידי נבואות שחורות, משומש שדעתם שונה מדעתי.

גם אני למדתי הרבה מדבריך ומבין אני את חששותיך.
אף אני בדעתך, שלמעשה — ובמעשה הרוי אני תמים. דעים
אתך — היינו מצלחים לעבוד ביחד בהסתדרות הצופים —
אני מדגיש: הסתדרות, ולא "תנוועה"? ואעפ"י שהויכוח הרחיק
אותנו במקצת בדעתינו על החנוך, בכל זאת הריני חשוב,
שנוכל לנסת את מזלנו במעשה משותף למגן הצופיות
העברית. אל המעשה הזה הנסי מזמן אתך — ומאמין
שעוזרת תהיה לנו לברכה!

בכבוד ובהוקרה,

אריה כרוכ

מכתב מאת הד"ר א. ריגר
נשיא הסטודיות הצעופים העבריים בא"י.

לחכיה ירושלים,
טלוי חס"ב

ידידי כרונ,

ברשותכם, שלך ושל פרופ' רות, ולפי הצעתכם אני
תיקע את עצמי לתוך הויכוח שביניכם. ההלכות שאתם
מתנגדים בהן מצאו בחליפת מכתבים ניסוח ענייני וניחוח
עיוני, שיש בהם משום הצגת השאלות והבהירתן החלקית.
בדברי הבאים אנסה לפि מدت יכלתי לחזות את דעתך על
גופי ההלכות שעוררתם, ועליכם ועל קוראים אחרים, אם
יוזמנו, יהיה לשפט, עם הוועלת לבהיר במקצת את השאלות
הנדוגנות או סבכთין עוד יותר.

כרוך ורות — מה הם אומרים?

בشكلא וטריא שלפנינו החליפו כרוך ורות את
תפקידיהם: איש האמונה כרוך מתגללה בסיסו של דבר
כספקן, ואילו הספקן רות מוכן כפי הנראה לקפיצה נחשונית.
תכניתו של כרוך עקבית מאד, אולי עתידה כבול; תכניתו
של רות הרת סכנות, אבל יש עמה גם סיוכאים טובים.
כרוך מהו אומר? הצעופות. דרישה לו לנער כהשלמת
bih"ס. מרכז הcobד של הצעופות הוא בגיל ההתבגרות
המודמת (עד גיל של 15–16). אל לצעופות להכניס את
רואה בעיות ההתבגרות המאוחרת והבגרות, שכן דבר זה

עלול לגורוף אותה בזרם המפלגתיות. את ההשפעה הפוליטית
מניח כרוך לתנועות-ומפלגות למיניהן, ולא איכפת לו כלו,
באיזו מפלגה יבחרו הצופים, ובלבב שידעו לחשוף סגולות
חלוציות בכל אשר ימצאו. החנוך הצופי מכשיר לחלוציות,
ושנת העבודה היא גולת הכוחת של הכשרה זו.

רות אינו בטוח, כי הסטדרות הצופים ממלאה תפקיד
חיוני. אין הצופיות אורח-חיים בשבייל איזה חלק מהישוב,
ואף לא בשבייל הצופים עצם מחוץ לפועלותיהם הרשמיות.
ההוכחה החותכת לכך מוצא הוא בעובדה, כי בוגרי הסטדרות
הצופים בדרך כלל אינם ממשיכים כמדריכים לה, ואף אינם
משפיעים על החברה המבוגרת בכוון הסגולות החיוניות
שהעניקה להם הצופיות. יוצא כי הפעולה הצופית — כמו
שהיא — אינה אלא מעשה משחק, אם פחות ואם יותר, אולם
"צופיות ממש", שלא תירתע מפני המפלגות הקימות ותוציא
לבטל את תנועות הנעור הרטניות ולהשפייע הלאה למעשה
על חיינו בחברת הצעירים ובחברה המבוגרת. — צופיות כזו
לא זו בלבד שהיא חיונית אלא בה "אפשר להציג אולי גם
את האומה".

בניסוח דלעיל של טענות שני בעלי הפלוגתא לא
התכוונתי למצות את כל נקודות המחלוקת שביניהם, אלא
נסיתי להניח את הדגש באותו מקום של הפלוגתא שנראתה
לי עיקר. מוטב לי הפעם להסיח את דעתך לגמר מבעיות
הטפלות ולעמד רק על הבעה המרכזית.

בוגרי התנועה — מה יהא עליהם?

הבעיה המרכזית היא: איזהו דרך חיים לצופיות?
צופיות "צנואה" בלי תביעות גדולות, זו האומרת, כי "פועלתנו
אינה צריכה להיות מכוונת לבוגרי התנועה על מנת לתת
להם תוכן בחיים, אלא עליינו להתרכז אך ורק בפועלה

לגביו צעירים בתקופת התבגרותם (דברי קרן), או צופיות תובענית ותוקפנית שאינה מסתפקת ב"מטרות יפות" ו"אינה רק עניין לילדיים אלא שהיא דרך חיים שכוחה יפה גם בשבי מוגרים" (דברי רות)?

לי נראים דברי רות מדברי קרן. קשה לי להשלים עם דברי קרן, המודה כי הוא יודע "שהדבר מזיך לתנוועתנו אם אייננו יכולים להציב על בוגרי החנועה ולהראות בהם את היישגנו החנוכי. אני רוצה שהבוגרים יכנסו לחיים בצדיעות ולא ברעש. רוצה היהתי שהישוב ירגיש בבוגרי תנוועת הצופים אנשים מועילים, אולי לא היהתי רוזץ שיצביעו עליהם". הרישה של המשפט זהה — ההודאה בכשלון — מצטינית בכוונתה ולפיכך היא פתח תשובה ותיקון, אך הסיפה של של המשפט אינה בענייני אלא טהור השרצ בטעם שאינו מתකף על הדעת. למה זה נחשוש לכך שהציבור יציב על הצופיות כעל הסתדרות רצואה שיש עמה ברכה? בחשש זה גלוימה מدت חסידות שהוא גדולה יותר מדי בשבי בית הבלתייה שלו. האין זה טבעי שארגון חנוכי או צבורי ירצה ואף יעשה מאמצים מיוחדים, כדי למצוות הכרה הציבור ולעוררו לחיקוי. יתר על כן, מצוה על כל טוב להתארגן ולעשות פרסום לפועלתו, כמוון פרסום של אמרת. זהו חוק של חיים וכל מי שמחוץ בחים. אם הצופיות שטופת חיים וחפזה בחים, טבעי הוא שלא תותר על הפעלת פועלתה ברבים ועל רצון-המשן. אם הצופיות טובה עד גיל של 15 למה לא להמשיכה — בשינויו צורות המתאימות לגיל — גם אח"כ? האין במצב הקים משומט "פסק ר' ישן ולא ימות?" האפשר לקיים בכבוד וב盍לה תנוועה צופית, אם אלה שנכנסים לגיל הרצינות והיכולת פוננים לה עורף? או שמא אין בה די תוכן לפרש את נפש המתבגרים והבוגרים?

ברוך יודע יפה כמווני וויתר ממוני, כמה אי-מנוחה שוררת בשכבות המתבגרים ובוגרי התנועה הצופית. הם רוצים לשותף את עצמו בחיה החברה המבוגרת ואינם יודעים, כיצד לעשות זאת. החנוך הצופי הטיל בהם אי-רצון להכנס אל המפלגות הקימות, אבל לא הכנין בשביבם כל מסגרת אחרת לחיה צבור. כך נשארים בוגרי הצופים קrhsים מכאן ומכאן. נעשו על ידם נסיניות להקמת "מפלגה בלתי מפלגתית" אך לא הספיקו להם לשם כך כחוותיהם הרוחניים, ומצד ראשי התנועה המבוגרים לא הושטה להם כל עזרה. צמרת הסטדרות הצופים נזהרה שלא להכניס את ראהה לתוך בעיה סבוכה זו מחשש, שמא יבולע ע"י כך להסתדרות הקימת ותשתקן כל העבודה הצופית כליה.

אולם יש מצלבים בחיים שבhem מן הזיהירות שלא להזהר יותר מדי. מרוב פחד לטיicon הייש עללה התנועה הצופית להשתאר תנועה ננסית, תרתי משמע: ננסית מבחינה הגיל, היינו לטף ולזוטאים בלבד, וננסית מבחינת העוז הציבורית ובగרות המחשבה. אני מבין את הדאגה האבהית של ברוך ליד טפוחיו ומעיריך את הספק המנקר בלבד המאמין, אך עדיפה עתה בעיני אמונה הספק מהספק של המאמין. מסקנות במלוא ערכה של הצופיות הקימת, כשהיא מלאה אמונה ש"צופיות ממש" עשויה "להציג אולי גם את האומה" יכולת לשמש מקור לחדשש כחות ולהתנערות. היתכן שהמפלגות תהיינה אסורות לצופים וגם מוצא ייחידי לבוגרי הצופים?

ברוך סביר, כי כדאי להציג את הנוער מ"פוליטיזציה מוקדמת" לפחות עד גיל של 15. אני תמיד דעה אותו. פעילויות פוליטית. בנוער גורמת לקלקל הנוער ולקלקול הפוליטיקה. אנשים צעירים צריכים לדעת ללמידה ולשרות הפוליטיקה.

את עם בדרכים אחרות ולא ע"י השתפות בהנחלת העניים המדיינים. השתפות כזו מגדילה את היסוד הדמוגרי ומעמיסה את שכמם של המדיינים האחראים — העמוס בימינו גם בלאו הכי — עד לבלתי נשוא. כל הבעיות והסימאות המסערות את רוחות האנשים המבוגרים, מסערות פִי כמו את הנעור, שנוסף על רוחו המשולחת מביא לתוך הפוליטיקה מבט מעורפל, המזדכך בדרך הטבע רק במשך השנים עם נסיוון החיים. כך חשבו כרוכ וחבריו לפני שבע שנים, כשפנו אל מחלוקת החנוך של הוועד הלאומי ובקשו ממנה חסומה להסתדרות הצופים. וכך אנו חושבים גם היום. אולי בינתיים עברו שבע שנים, ומחלוקת החנוך או הוועד הלאומי לא נקבע אצבע לתקון המצב. הפוליטיזציה ביתר הסתדרויות הנעור עוד גברה בפרק זמן זה. הארגונים הפוליטיים למיניםיהם משתפים לא רק את תלמידי בה"ס התכוננים, אלא גם את תלמידי בה"ס העממים. לא הייתה כוונתו אף פעם לבקש מהוועד הלאומי או מחלוקת החנוך שיוטל איסור מטעם שלטונות בה"ס על ההתפקידות הפוליטית מצד ארגוני הנעור. מה שדרשנו הוא שהוועד הלאומי יאסר על המפלגות המהוות את כניסה לישראל לעסוק בארגון הנעור. אבל ככל עדים כי התקנות שתלינו בוועד הלאומי בנידון זה עלו בתוהו.

מה איפוא נשאר לה להסתדרות הצופים? היא אסורה על עצמה לעסוק בפוליטיקה בשעה שיתר ארגוני הנעור לא ניתקו את זיקתם אל המפלגות או מוסדות בעלי צביוון פוליטי. ולא עוד, אלא בהגיע הצופה לגיל הבגרות והוא רוצה לשתף את עצמו בפעולה אזרחית כלשהי, אומרת לו הנהגת הסתדרות הצופים: אם רצונך בפעולה אזרחית, הכנס לאחת המפלגות, לחבריך יהיו שיכים לה מזמן, אולי אף הייתה אסורה. יתרן מאי שיש כאן הגיון מסוים, אבל התעמקות

פסיכולוגיה בנפש הנעור אין כאן בודאי.

הצופיות — תנועת נעור או לא?

האם הצופיות היא "תנועת נעור" או לא? "תנועת נעור" היא שנאות נפשו של רות. לדעתו מביאה היא בכנפיים את הרוח הנאצית והוא חושש ל"סופן הנאציזי" של התנועות האלה. "אם יש לצופיות כאן הצדקה" — אומר רות לכרוך — הריהי בתנועה ששם לפניהם עיניה בטל "התנועות" בתוך הנעור. בעיניו אין הצופיות "תנועה" היא נסiron להסביר את הנעור לחיי נעור ממש. לעומתו אומר כרוכך: "אני מודה שתנועת הצופים אינה אמונה תנועת נעור, כי אם הינה לתנועת נעור חלוצית, אשר היא הזרם המחייב את הציונות". כרוכך מגלה את דעתו, כי כל ההגשמה של הציונות החלוצית באה מתנועות הנעור.

לי נראהות שתי ההש侃ות נפרזות במידה גדושה. אם תנועת הנעור הגרמנית שמשה סעד ארగוני ומשען רוחני לפלוגות הסער הנאציות, אין מוכח מזה עדין כי אחרית מריה צפואה גם לתנועת הנעור העברית. המרחק בין שתי התנועות עצום: תנועת הנעור הגרמנית ינקה מהפולחן האלילי הגרמני הקדום, מפיקתה, מנוגנה, מניטשה ומחלים דורות של בני עםם לשפוך את שלטונם על תבל כליה בדם ובאש. ואילו תנועת הנעור העברי כרוכה אחרי עם דל ועני, המבקש בית לארמי, אף השחצנים שבמנהייגיו אינם מתחשים מבחינה עקרונית לאיידיאלים האנושיים של נביי ישראל.

תנועת הנעור העברית השקיעה את מיטב מאוייה וראשית אונה בהתיישבות חקלאית. ואילו לתנועת הנעור הגרמנית לא היה כל מפעלי קונסטרוקטיבי בדומה זו. מאידך-gisא אני יכול לקבל את דעתו של כרוכך, כי כל ההגשמה של הציונות החלוצית באה מתנועת הנעור, כעובדה

נצתה. דבר זה נכון לגבי חלקים של העליה השלישית ובעליות הבאות, ובפרט לגבי אותו החלק הנקרא "השומר הצער". אף "השומר הצער" עצמו לידתו והתפתחותו לא היו על טהרתו תנועת הנוצר, אלא השתתפו ביצירתו לא-פחחות — הציונות, הסוציאליזם וה坦נוועה הסאקסואלית. ביל"ו, כל העליה השנייה ורוב מנינן של העליות החלוציות לא היו תוצאת "תנועת נוצר", אלא היו בעיקר תוצאה התנועה הלאומית של חובבי ציון והציונות. "תנועת הנוצר" במרכאות היתה תנועה טפושית מקורית של העם הגרמני; תנועה זו הייתה הכרזת מרד גלויה נגד המשפה ובית הספר; היא נוצרה לשם הריסת תרבות-הקלוקל הקיימת, פרי חברת המבוגרים ותרבות המבוגרים, ולשם בנין תרבות חדשה, "תרבות נוצר" שתוקם ע"י "חברת הנוצר" לשם הגשמה "המוחלט" עלי אדמות. "תנועת נוצר" ואבזריה, "תרבות המוחלט" ו"חברת הנוצר" — אדמת מטען ושגשוגן הייתה בעם הגרמני ובמולדת הגרמנית. עד כמה שידייעתי מגעת, לא התחוללה, "תנועת נוצר" (במרכאות) בשום עם ולשון אחרים. רק הנוצר היהודי שעמד בהשפעה ישירה של התרבות הגרמנית הций ונפגע, וביחוד "השומר הצער" ו"תכלת לבן". מאז נתחבב מאי עליינו השימוש במושג "תנועת נוצר". אעפ"י שזה מזמן התרוקן מתוכנו. תנועת נוצר (בלוי מרכאות) אדרבא ואדרבא. המושג תנועה ומשמעותו הכללית מביא חיים ושאיפה, כהשלמה או לפעמים כניגוד למסגרת הארגונית ולמצע הרעוני בלבד. אולם "תנועת נוצר" במרכאות — לא אין היא מתאימה למסורת העברית ול מאור שביהדות ובציונות. היא זמורה זר, מבחינת המקומות והזמן. אין כרוך צורך להצער על כך שהצופיות אינה עוד "תנועת נוצר" במרכאות, שכן תנועה כזו היא בודאי ובודאי לモרת רוחו.

וירושה לי כאן לזכור על מה שאמרתי במקומות אחרים: "אין לעודד בימינו את תנועת הנוער לפי מתכונתה המרדנית. בתקופתנו זו בארץ ישראל אין תועלת ציורית בה מרدت הבנים באבות ובביה"ס. אמנם הדור הצעיר הציוני מלפני המלחמה הקודמת ולאחריה מלא שליחות מהפכנית יקרת-ערך לעתיד האומה ונסה גם לחולל מהפכה בחיי המשפחה וביה"ס. אך אין צבורנו יכול להרשות עצמו מהפכות בכל דור ודור מבלתי לעערר את אשיות קיומו. רוב ההורים בישוב החדש בכל, ובישוב העובד בפרט, אינם מהפכנים פחות מבנייהם. אין הבנים צרייכים כיום להתחנן בזלוֹל בהוריהם ובמוריםם, אדרבא, צורך החיים הוא לנו עתה להגדיל את כבוד המורים וההורים בעיני הדור הצעיר".

שנת העבודה והחלוציות.

ואחרון אחרין בדבר "שנת העבודה". כרונך רואה בה חזות הכל: באמצעות "שנת עבודה" ננחיל לצופים אפק רחב, רצון חזק, החלטה מוחשבת וمبرוסת יותר על עתדים, הכשרה לעבודה, הסתגלות למאץ גופני והערכת יגיעת כפים וכיו"ב. והוא מוסיף: "אין חילוקי דעת בעניין זה". וכן שוב אני רואה השליה מזיקה. אליבא דברוך הרוי "אין כל ספק שאנשי העבודה, אנשים אשר הלכו להתיישבות ולמפעלים חלוציים אחרים מהווים את הכח הרצוי ביותר כדי להשפיע על הנער העירוני שלנו שגם הוא יבחר בדרך החלוצית ויתן בזה את חלקו בבניין מולדתנו בארץ". ורוצה אני לשאל: האם זה בהיר כ"כ ומוסכם כ"כ? ולפי נדמה שהדבר עכ"פ בהיר פחות ממוסכם. גנich שהוא מוסכם, אבל ככלום זה בהיר, כי שנת העבודה מרחיבה את אפקו של הצופה וمبرוסת יותר את החלטתו על עתידו? ככלום זה נכון כי אנשי העבודה החלוצית בהתיישבות

עשויים לחתן לנוצר העירוני את הדרכה הטובה ביותר
 בבחירה דרכם בחיים? אטמהה. גם אני מסכים ברצון כי
 דרוש להסתדרות הצופים מגע חי עם התנועה החלוצית
 העובדת בכפר. מגע כזה יחזק את אמוןתם של כל בני הנוצר
 באידיאלים ובנצחון הטוב על הרע. מגע כזה עלול להשפיע
 על הצופים הכנסיים שלנו, שלא יאבו לעזוב את הכפר.
 מגע כזה יכול גם לעורר חלק מהצופים העירוניים שיחללו
 לעזוב את העיר. ע"מ להתיישב על הקרקע. אך אין בכך
 של מגע כזה לפתור את שאלתם של הרוב המכריע של
 הצופים העירוניים. ומה יהא עליהם? אלה הם מהווים את רוב
 מנינה של הסתרות הצופים. איזו צידה לדרך החיים האזרחיים,
 הציוניים, נותרת הצופיות לילדיו ירושלים, תל-אביב, חיפה
 וטבריה? היא מראה להם את דרך החלוציות העובדת! אך
 אנו יודעים מראש — אפילו התופסים את המרובות שבתוכנו —
 כי דרך החלוציות העובדת בכפר תפטור רק את שאלתם
 של מעתים מבין הצופים העירוניים, ואילו רוב הצופים
 העירוניים יגיעו לאחת משתי המסקנות: או שיטענו לפיה
 "הפסיכולוגיה של הענבים הבושים", כי דרך החלוציות
 החקלאית העובדת משובשת כמה שיבושים רציניים, פוליטיים
 חברתיים וכו' ולפיכך אינה ראוייה להם, או שישיקו מסקנה
 של נחיתות אופי לפני עצם וכי אינם ראויים לחלוציות.
 בקיצור: או שהם אשמים או שהחלוציות אשמה. וכל אחת
 משתי המסקנות האלה נזקה הציבור והפסיכולוגיה מרובה.
 החלוציות החקלאית העובדת מלאה תפקיד היסטורי
 מרכזי בתחום ההתהיה הציונית. חלוציות זו עודנה מקיימת
 שליחות ההיסטורית כבירה אף בימינו. ועוד שמורים לה ודאי
 יודים גדולים לעתיד לבא. שנת העבודה היא אחת הפעולות
 הנלבבות של התנועה הצופית וחובתנו היא לפתחה בעומק

וברוחב, בכל הכוחות שברשותנו. אבל ברגע החלוציות החקלאית
 אין לחזиг את העיר בארץ ישראל כסמל הפיגול או ככלי
 רק. אין עתיד לציונות ולכפר העברי בארץ ישראל, אם
 העיר מתיצב כמכשול בדרך התהיה. חובת החנוך הציוני
 והצופיות הוא להרים ג"כ את אקלימה הרוחני, המוסרי
 והציבורי של העיר הארץ-ישראלית ולטפח בנוער העירוני
 אידיאלים חברתיים. הצורך להרחבת החלוציות על
 השטח העירוני ולהורות לנוער דרך של חי אידיאל גם
 בעיר היא בעיה חנוכית ציונית מדרגה עליונה. כשהיסדנו —
 את בית"ס התיכון בשביב' ירושלים בבית הכרם —
 דושקין ואנכי — חשבנו גם על הבעיה: כיצד אפשר לטעת
 אידיאלים עירוניים בנפשם של בני הנוער הירושלמי ולחברם
 אל קרקע ירושלים, לאידיאלים אזרחיים הקשורים בבניה
 ובפיה של העיר, בשיפוץ משכנות העני המזוהמים והצופים,
 בהוצאה ילדים מהמיסיון ובהכנסת ילדים עזובים בבתי ספר,
 בהקמת קורסים מקצועיים לנוער המתבגר, בטיפוח הלשון
 והרוח העברית בין העולים וכיו"ב. לדברנו על "שנת
 העבודה", שאל דושקין, אם לא כדי היה לחלק לשני
 חזאים: חציה לעבודה למען עיר המגורים וחציה לעבודה
 חקלאית או בדומה לה. הוא הביא דוגמא מהנוך הנועל
 באתונה העתיקה: כשהגינו לגיל של 18 נכנסו האפיקים
 לעבודת צבא דו-שנתית: שנה אחת באתונה ובסביבתה ו שנה
 שנייה במבצרי הספר של המינה. ואני מחדש פה ושאל
 את שאלתו של דושקין. אולי באמת כדי לחשוב על
 התאמת "שנת העבודה" לצרכינו החיים ולהרחבת
 החלוציות?

הגעתי לסופ דברי. נסיתי להציג על כמה סעיפים
 יסודים בתפיסטו של כרוך על הצופיות. תיתן לו לכרוך

שעורך בחלייפת מכתביו עם רות גופי ההלכות הצופיות
וגלְל את פרשתן בכוות ובלא רצון של פרכים ויפוי. ברכתי
לכrown, שלפי השמואה הגיע עתה ליום של חמשים, שיצליה
בשנים הבאות להוציא את התנועה הצופית למרחוב הרעיון
והמעשה, כשם שזכה להביאנה דרך חתחותם רבים עד הרים.

אליעזר רייגר

